

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

งานปรีดี

ครบรอบชาติกาล

๑๑๑ ปี

รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

វັນប៊ឺត

១១ វណ្ណៈពារាប ២៥៥៣

งานประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Public Relations Office, Thammasat University

<http://www.tu.ac.th>

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ขอเชิญร่วมฟังการเสวนาในหัวข้อเรื่อง “แนวคิดของปรีดี พนมยงค์ กับการแก้ไขปัญหาทางการเมืองภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และข้อคิดต่อสังคมไทยในปัจจุบัน”

ในงานวันปรีดี ประจำปี 2554

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ในวันพุธที่ 11 พฤษภาคม 2554

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร่วมกับ ชมรม ต.ม.ธ.ก.สัมพันธ์และสมาคมศิษย์เก่า กำหนดจัดงานวันปรีดี ประจำปี 2554 ในวันพุธที่ 11 พฤษภาคม 2554 เวลา 07.30 – 13.00 น. ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดี ของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง สำหรับกิจกรรมภายในงานเริ่มด้วยพิธีกรรมทางศาสนา และพิธีวางพานพุ่มดอกไม้สดสักการะอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ณ บริเวณลานปรีดี หน้าตึกโดม

ในเวลา 9.45 น. ณ ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ตึกโดม ชั้น 2 กำหนดมีพิธีมอบรางวัล “ทุนปาล พนมยงค์” โดย ทายาทของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ และท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ซึ่งเป็นทุนการศึกษาที่มอบให้กับนักศึกษาที่เขียนเรียงความส่งเข้าประกวดในหัวข้อ “การมีส่วนลดโลกร้อน : กรณีตัวอย่างของความรับผิดชอบต่อสังคม” โดยผลการตัดสินมีผู้ได้รับรางวัลดังต่อไปนี้

รางวัลที่ 1 เงินรางวัล 10,000 บาท ได้แก่ นายเจนวิทย์ เชื้อสวาระณี คณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 1

รางวัลที่ 2 เงินรางวัล 7,000 บาท ได้แก่ นายพันธกานต์ อินต๊ะมูล วิทยาลัยสหวิทยาการ ชั้นปีที่ 2

รางวัลที่ 3 เงินรางวัล 4,000 บาท ได้แก่ นายกิตติพิทักษ์ พร้อมทวีพงศ์ สถาบันเทคโนโลยีนานาชาติสิรินธร ชั้นปีที่ 1

รางวัลชมเชย รางวัลละ 2,000 บาท ได้แก่ 1. นายกิตติพิทักษ์ ชิมสันเทียะ คณะรัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 3

2. นายเกียรติศักดิ์ คำสี คณะเศรษฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 4

นอกจากนี้ ขอเชิญร่วมฟังการเสวนาในหัวข้อเรื่อง “แนวคิดของปรีดี พนมยงค์ กับการแก้ไขปัญหาทางการเมืองภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และข้อคิดต่อสังคมไทยในปัจจุบัน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร, นายสันติสุข โสภณศิริ และพันโท ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงขอเชิญชวนคณาจารย์ นักศึกษา บุคลากร ศิษย์เก่า และบุคคลทั่วไป ร่วมงานวันปรีดี ประจำปี 2554 ตามวัน เวลา และสถานที่ดังกล่าว

กำหนดการ
งานวันปรีดี ประจำปี 2554

11 พฤษภาคม 2554

ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

*****

ณ บริเวณลานปรีดี หน้าตึกโดม

- เวลา 07.30 น. ลงทะเบียน (บริการตนเองด้วยเครื่องตีมและอาหารว่าง)
- เวลา 07.45 น. พิธีถวายสังฆทานพระสงฆ์ 10 รูป
- เวลา 08.30 น. พิธีสักการะอนุสาวรีย์ด้วยพานพุ่มดอกไม้ (จากวัดสุทธรมชาติ)

ณ ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ตึกโดม ชั้นสอง

- เวลา 09.45 น. พิธีมอบรางวัลทุนการศึกษา "ทุนपाल พนมยงค์"
โดย ทายาทของ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์-ท่านผู้หญิง พูนศุข พนมยงค์
- เวลา 10.00 น. การอภิปราย เรื่อง "แนวคิดของปรีดี พนมยงค์ กับการแก้ไขปัญหาทางการเมือง
ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง และข้อคิดต่อสังคมไทยในปัจจุบัน"
โดย ศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, ดร.วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร
นายสันติสุข ไสภณศิริ และพันโท ดร.สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ

ณ บริเวณหลังตึกโดม

- เวลา 12.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน
- เวลา 13.00 น. เสรีภาพ

สถาบันปรีดี พนมยงค์

มีความยินดีขอเชิญท่านร่วมฟัง

การแสดงปาฐกถาปรีดี พนมยงค์ ประจำปี ๒๕๕๔

ครบรอบ ๗๙ ปี การอภิวัตน์ไทย ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕

ครบรอบ ๑๖ ปี สถาบันปรีดี พนมยงค์

วันศุกร์ ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔

ณ หอประชุมพูนสุข พนมยงค์

สถาบันปรีดี พนมยงค์ เลขที่ ๖๕/๑ ถนนสุขุมวิท ๕๕ (ทองหล่อ) แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ

*****

เวลา ๑๓.๓๐ น.

ลงทะเบียน

๑๔.๒๐ น.

การแสดงปาฐกถาปรีดี พนมยงค์ ประจำปี ๒๕๕๔

เรื่อง " อยู่ยง ยึดหยุ่น ยับเยิน: มองแอฟริกาเหนือ มองไทย "

โดย รองศาสตราจารย์ ดร. จิตินันท์ พงษ์สุทธิรักษ์ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๑๕.๑๕ น.

การอภิปรายเรื่อง " ประเทศไทยหลังการเลือกตั้ง ? "

วิทยากรอภิปราย :

ปรีดา เตียสุวรรณ

นักธุรกิจเพื่อสังคม

ศาสตราจารย์ พลโท ดร. สมชาย วิรุฬห์ผล ประธานกรรมการธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทย

ดร. วรณภา ทิระสังข์

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิฑูกร นาครน

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

ดร. พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์

ภาควิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดำเนินรายการ : ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ กรรมการฝ่ายวิชาการ สถาบันปรีดี พนมยงค์

.....

สำนักงานสถาบันปรีดี พนมยงค์ โทรศัพท์ ๐-๒๓๕๑-๓๘๖๐-๑

อีเมลล์ : banomyong_inst@yahoo.com / เว็บไซต์ : www.pridiinstitute.com

ขอเชิญชมแหล่งเรียนรู้แห่งใหม่ที่ควรเข้าไปศึกษา

ต้องแต่งแรงบันดาลใจ

Pridi Banomyong

Inspiration Zone... Pridi Banomyong

พื้นที่ ๙ โซน สำหรับคนรุ่นใหม่ได้เรียนรู้ด้วยรูปแบบร่วมสมัย ประกอบด้วย

- ๑. บุคคลสำคัญของโลก
- ๒. ชีวิตเมื่อร้อยปีก่อน
- ๓. เมื่อวัยเยาว์
- ๔. นักเรียนกฎหมาย
- ๕. นักเรียนทุนฝรั่งเศส
- ๖. ชีวิตในเมืองไทย
- ๗. ๕ วันแห่งการอภิวัฒน์
- ๘. ผู้เป้าหมายที่แท้จริง
- ๙. ทบทวนความคิด

เหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา คนหนุ่มสาวร่วมสมัย และประชาชนทั่วไป

ผู้สนใจเข้าชมเป็นหมู่คณะโปรดติดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม ที่ :

สถาบันปริดี ถนนพญาไท ๖๕/๑ สุขุมวิท ๕๕ (ซอยทองหล่อ) แขวงคลองตันเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทร ๐-๒๓๘๑-๐๘๖๐-๐ เว็บไซต์ : www.pridiinstitute.com E-Mail : banomyong_inst@yahoo.com

ห้องแต่งแรงบันดาลใจ..... ปริดี ถนนพญาไท เปิดทำการ : วันอังคาร - อาทิตย์ (ปิดทำการวันจันทร์) เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น.

ห้องแต่งแรงบันดาลใจ...

Pridi Banomyong

Inspiration Zone... Pridi Banomyong

リディ・バンムヨンによって強く感化される部

วังปริดี

๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๔

ครบรอบชาติกาล ๑๑๑ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปริดี ขงขงวงศ์

สารจากประธานมูลนิธิปริดี ถนนพญาไท ๔

สาส์นจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๖

ปริดี ถนนพญาไท กับการศึกษา ๗

โดย ว.ณ. ถนนพญาไท

นักศึกษากฎหมาย ปริดี ถนนพญาไท กับ ๑๐

ratio scripta และข้อสังเกตบางประการ

โดย ดร.ฐาปนันท์ นิพิฏฐกุล

แนวคิดและแนวทางในการออกแบบ ๑๔

ตราไปรษณียากร (แสดมภ์)

ที่ระลึกชุด ๑๑๑ ปี ชาติกาล ปริดี ถนนพญาไท

ออกแบบโดย นายธเนศ พลไชยวงศ์

ประมวลการจัดงานในวาระครบรอบ ๑๗

ชาติกาล ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปริดี ถนนพญาไท

โดย สันธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

(ตัวอักษรที่จัดพิมพ์ในจุลสารวันปริดี ประจำปี ๒๕๕๔

เป็นผลงานการออกแบบตัวอักษรโดย อาจารย์รัชภูมิ ปัญสงเสริม

สาขาศิลปการออกแบบทัศนอุตสาหกรรม

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โดยมีชื่อตัวอักษรว่า "FT Meuang")

ขอเชิญชม

ห้องแต่งแรงบันดาลใจ... ปริดี ขงขงวงศ์

เหมาะสำหรับนักเรียน นักศึกษา คนหนุ่มสาวร่วมสมัย และบุคคลทั่วไป
สนใจเข้าเยี่ยมชมเป็นหมู่คณะโปรดติดต่อเจ้าหน้าที่ล่วงหน้า

เปิดทำการ วันอังคาร - วันอาทิตย์ (ปิดทำการวันจันทร์)

เวลาทำการ ๐๙.๓๐ น. - ๑๗.๓๐ น.

เบอร์โทรศัพท์ ๐-๒๓๘๑-๐๘๖๐-๐ โทรสาร ๐-๒๓๘๑-๐๘๕๕

เว็บไซต์ : www.pridiinstitute.com หรือ

http://www.pridiinstitute.com/autopage/show_page.php?h=52&s_id=2&d_id=1

Pridi Banomyong Institute

65/1 Thonglor, Sukhumvit 55 Rd., Vadhana,
Bangkok 10110 Thailand

Tel : (66) 2381-3860-1 Fax : (66) 2381-3859

e-mail : banomyong_inst@yahoo.com

website : www.pridiinstitute.com

สารอาภรณ์ราชบุณยฉิทธิ บขบงค์

ใววาระ ๑๑๑ ปี ชาตกาล ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์

ดร.มารวย ผดุงสิทธิ์

การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ที่มาจากครอบครัวสามัญชนจะมีชื่อจารึกไว้ในประวัติศาสตร์ได้นั้นย่อมมิใช่เป็นเรื่องธรรมดา ดังนั้น การที่ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ หรือ หลวงประดิษฐมนูธรรม ซึ่งเป็นราชทินนามเดิมได้ มีชื่อจารึกอยู่ในหน้าประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ตั้งแต่เริ่มยุคประชาธิปไตย และกล่าวขานกันเรื่อยมา จนถึงในปัจจุบันก็ย่อมต้องมีอะไที่เป็นพิเศษ เช่นเดียวกัน ท่านคงมิได้มีชื่อจารึกไว้เพียงแต่เหตุผลที่ว่าท่านเป็นคนเก่งสามารถเรียนจบวิชากฎหมาย ชั้นเนติบัณฑิตจากโรงเรียนกฎหมายกระทรวง ยุติธรรมเมื่ออายุได้เพียง ๑๘ ปี ต่อมาได้รับการ คัดเลือกจากกระทรวงยุติธรรมให้ทุนไปศึกษาต่อ ณ ประเทศฝรั่งเศส และสำเร็จการศึกษาได้รับ ปริญญารัฐเป็นดุฎิบัณฑิตกฎหมาย (Docteur en Droit) ฝ่ายนิติศาสตร์ (Sciences Juridiques) และยังสอบได้ประกาศนียบัตรชั้นสูงทางเศรษฐกิจ (Diplome d'Etudes d'Economie Politique) เพิ่มขึ้นอีกด้วยเท่านั้น หรือคงมิใช่เพราะว่าท่านเคย เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย เพราะนับตั้งแต่ เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ ประเทศไทยก็มีนายกรัฐมนตรีมาแล้วถึง ๒๗ คน ดังนั้น มีสิ่งใดเล่าที่เป็นพิเศษสำหรับ ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ที่ทำให้มีชื่อท่าน จารึกไว้ในหน้าประวัติศาสตร์ของประเทศไทย หาก

จะลองไล่เรียงหรือวิเคราะห์ดูอย่างมีเหตุมีผล (rationale) ก็คงพบว่าจิตใจที่รักสันติและอุดมการณ์ ของท่านที่ต้องการเห็นราษฎรไทยทุกคนมีความสุข มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน (equality) และมีความรักห่วงใยกันฉันท์พี่น้องหรือภราดรภาพ (fraternity) รวมทั้งอยากเห็นประเทศไทยมีความ อุดมสมบูรณ์และสามารถดำรงอธิปไตยและความเป็น เอกราชไว้ได้ตลอดไปนั่นเอง เป็นสิ่งพิเศษของท่าน และสิ่งพิเศษดังกล่าวเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านเสีย สละความสุขส่วนตัว อุทิศตนทำงานเพื่อประเทศชาติ และราษฎรไทยอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย ซึ่งใน บางครั้งก็ต้องเสี่ยงชีวิตของตนเองจนเกิดคุณูปการ ต่อประเทศชาติเป็นนอเนกอนันต์ ซึ่งไม่อาจกล่าวไว้ใน ที่นี้ได้ทั้งหมด เช่น การอภิวัฒน์ระบอบการปกครอง ของประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข (Constitutional Monarchy) การจัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อ กระจายอำนาจให้กับประชาชนโดยทั่วถึง การก่อตั้ง มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเพื่อ เป็นตลาดวิชาให้ประชาชนมีโอกาสได้ศึกษาอย่าง แพร่หลาย “อุปมาประดุจบ่อน้ำบำบัดความกระหาย ของราษฎร ผู้สมัครแสวงหาความรู้อันเป็นสิทธิและ โอกาสที่เขาควรมีควรได้ตามหลักแห่งเสรีภาพใน การศึกษา” การเจรจาแก้ไขสนธิสัญญากับประเทศ จักรวรรดินิยมให้ประเทศไทยมีเอกราชและอธิปไตย

สมบูรณ์ทั้งทางศาลและทางเศรษฐกิจ การปรับปรุง
ภาษีอากรให้เป็นธรรมแก่ราษฎร การจัดตั้งสำนักงาน
ธนาคารชาติไทย ซึ่งวิวัฒนาการเป็นธนาคารแห่ง
ประเทศไทยในเวลาต่อมา และการจัดตั้งขบวนการ
เสรีไทยเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น และร่วมรบกับฝ่าย
สัมพันธมิตรในสงครามโลก ครั้งที่ ๒ เป็นผลให้
ประเทศไทยพ้นจากภาวะการเป็นผู้แพ้สงครามและ
สามารถดำรงเอกราชที่สมบูรณ์เอาไว้ได้ เป็นต้น

ด้วยความเป็นพิเศษของท่านที่ก่อให้เกิด
คุณูปการต่อประเทศชาติและราษฎรชาวไทยดังกล่าว
แล้ว จึงได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่อง
ท่านไว้ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโสเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม
พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยมีความตอนหนึ่งว่า “...ตลอดเวลาที่
นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ได้ปฏิบัติ
หน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และด้วยความจงรัก
ภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ
รัฐธรรมนูญ ทั้งได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ในความ
ปรีชาสามารถบำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ
เป็นอเนกประการ...” และต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒

องค์การยูเนสโก (UNESCO) ก็ได้ประกาศให้ท่านเป็น
บุคคลสำคัญของโลกอีกด้วย

บัดนี้ชาตกาลของท่านอาจารย์ปรีดี พนมยงค์
ได้ผ่านมารอบ ๑๑๑ ปีแล้ว แต่มุลินีธา ก็หวังว่า
กาลเวลาจะไม่เป็นอุปสรรคทำให้คุณูปการที่ท่านได้
บำเพ็ญไว้ต่อประเทศชาติเลือนหายไปจากความ
ทรงจำของประชาชนชาวไทย และก็ยังหวังต่อไปอีก
ว่าอุดมการณ์ของท่านจะเป็นสิ่งที่ประชาชนชาวไทย
โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ยึดถือและปฏิบัติตาม หากเป็น
เช่นนั้นจริงก็ยิ่งพอมีความหวังได้ว่า สังคมไทยซึ่ง
มีมิติอยู่ในวังวนของความแตกแยกในปัจจุบันจะได้
กลับมาสู่ความเป็นปรกติสุขอีกครั้งหนึ่ง โดยมีความดี
ชนะความชั่ว ความรักชนะความเกลียด ความเมตตา
กรุณาชนะความโกรธแค้นและชิงชัง ความละเอียด
รอบคอบชนะความเห็นแก่ตัวและการเบียดเบียนซึ่งกัน
และกัน และธรรมชนะอธรรมได้ในที่สุด

สาส์นอภิการบดีเชิงอวสาน

วชิรปริดิ พนมยงค์ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕

ทุกวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ของทุกปีซึ่งเป็นวันคล้ายวันเกิดของท่านอาจารย์ปริดิ พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส และผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ถือเป็น “วันปริดิ พนมยงค์” วันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวันหนึ่งของประชาคมชาวธรรมศาสตร์

ท่านอาจารย์ปริดิฯ นับเป็นบุคลาการที่มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศไทยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอาจารย์ปริดิฯ เป็นหัวหน้าคณะราษฎรสายพลเรือนที่ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย นอกจากนั้น ท่านอาจารย์ปริดิฯ ยังได้มีบทบาทในฐานะแกนนำหลักของขบวนการเสรีไทย ขบวนการลับที่มีบทบาทสำคัญในการต่อต้านกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น และสนับสนุนด้านการข่าวแก่กลุ่มประเทศสัมพันธมิตร ซึ่งบทบาทของขบวนการเสรีไทยดังกล่าวได้ช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการตกเป็นประเทศผู้แพ้สงครามโลกครั้งที่ ๒

รัฐบาลเองได้ตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทดังกล่าวของท่านอาจารย์ปริดิฯ และขบวนการเสรีไทย จึงได้ประกาศให้ทุกวันที่ ๑๖ สิงหาคม ของทุกปีเป็น “วันสันติภาพไทย” วันที่ระลึกถึงการประกาศสันติภาพซึ่งท่านอาจารย์ปริดิฯ ได้กระทำในพระปรมาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ ซึ่งผลจากประกาศดังกล่าวทำให้ชาติมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา และอังกฤษต่างให้การยอมรับว่าประเทศไทยมิได้ตกอยู่ในกลุ่มผู้แพ้สงคราม

สำหรับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านอาจารย์ปริดิฯ เป็นผู้สถาปนามหาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้น

ด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนอย่างกว้างขวางเป็นการทั่วไป ดังที่สะท้อนให้เห็นในสุนทรพจน์ของท่านอาจารย์ปริดิฯ ที่ว่า “...มหาวิทยาลัยย่อมอุปมา ประดุจ บ่อน้ำ บำบัดความกระหายของราษฎร ผู้สมัครแสวงหาความรู้ อันเป็นสิทธิและโอกาส ที่เขาควรมี ควรได้ ตามหลักเสรีภาพของการศึกษา...” ซึ่งสุนทรพจน์ดังกล่าวได้กลายมาเป็นปรัชญาพื้นฐานสำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่พวกเราทุกคนต่างน้อมนำมาปฏิบัติจวบจนทุกวันนี้

เพื่อเป็นการระลึกถึงคุณงามความดีของท่านอาจารย์ปริดิ พนมยงค์ ที่มีต่อประเทศ และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๓ ให้ทุกวันที่ ๑๖ สิงหาคมของทุกปี ซึ่งถือว่าเป็นวันสันติภาพไทยเป็นวันสำคัญของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพิ่มขึ้นอีกวันหนึ่ง

ในวาระที่ “วันปริดิ พนมยงค์” เวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่งในปีนี้ ในฐานะผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผมขอเชิญชวนประชาคมชาวธรรมศาสตร์ให้ร่วมกันระลึกถึงคุณงามความดีของท่านอาจารย์ปริดิ พนมยงค์ ที่มีต่อประเทศชาติและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผมหวังว่าชีวิตและผลงานของท่านอาจารย์ปริดิฯ ที่ได้ฝากเอาไว้ จะเป็นแบบอย่างและแนวทางในการดำเนินชีวิตของพวกเราทุกคนได้เป็นอย่างดี

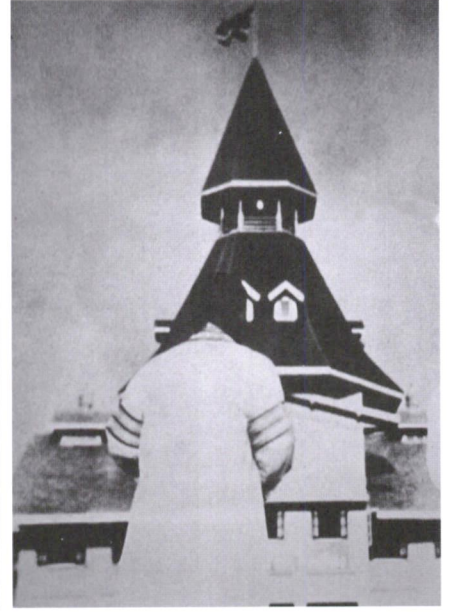

(ศาสตราจารย์ ดร.สมคิด เลิศไพฑูรย์)
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปรีดี พนมยงค์ กับการศึกษา

ว.ณ. พนมยงค์

ในฐานะมันสมองของคณะราษฎรที่ได้กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕ นั้น ปรีดี พนมยงค์ ได้ระบุไว้ในหลัก ๖ ประการของคณะราษฎร อันเป็นจุดประสงค์ของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง คือ หลักประการที่ ๖ “จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ราษฎร” ซึ่งนายปรีดีฯ ได้เห็นความสำคัญในด้านให้ราษฎรมีการศึกษาอย่างเต็มที่ ประเทศชาติจึงจะสามารถเจริญรุ่งเรืองทัดเทียมนานอารยประเทศได้

โดยส่วนตัวแล้ว นายปรีดี พนมยงค์ มีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่ นายเสียง พนมยงค์ บิดาของท่านได้ส่งเสริมบุตรชายคนโต เริ่มตั้งแต่ศึกษาหนังสือไทยที่บ้านครูแสง ต่อมาศึกษาต่อบ้านหลวงปราณีประชาชน (เปี่ยม ขะชาติ) สอบไล่ได้ประถม ๑ แห่งประโยค ๑ โรงเรียนวัดรวก อำเภอท่าเรือ สอบไล่ได้ประถมบริบูรณ์ โรงเรียนวัดศาลापูน

อำเภอกรงเก่า ศึกษาชั้นมัธยมเตรียมที่โรงเรียนเบญจมบพิตร สอบไล่ได้ชั้นมัธยม ๖ ที่โรงเรียนตัวอย่างมณฑลกรงเก่า จากนั้นเดินทางมาศึกษาต่อที่โรงเรียนสวนกุหลาบ พระนคร นายปรีดี เห็นว่าเป็นการเสียเวลาที่จะเรียนวิชาความรู้ที่เคยเรียนมาจากกรงเก่าแล้ว จึงลาออกมาช่วยบิดาบุกเบิกที่ดินรกร้าง ทำนาที่อำเภอวังน้อย ขณะเดียวกันก็ได้ซึมซับรับรู้ความทุกข์ยากของชาวไร่ชาวนาด้วยความเห็นอกเห็นใจ ราษฎรชายที่ไม่ได้เป็นทหาร ไม่มีเงินเสียค่ารัชชูปการก็ต้องถูกราชการเกณฑ์แรงงาน ไม่ได้ทำไร่นา ชาวนาสวนใหญ่ไม่มีที่นาเป็นของตัวเอง ต้องนำผลิตผลพืชไร่มาเป็นค่าเช่านา โดนเอาไรด์เอาเปรียบจากเจ้าของที่นาบ้าง เจ้าของโรงสีบ้าง พวกที่ให้กู้บ้าง ฯลฯ ราคาข้าวตกต่ำตามแต่ผู้มีเงินเหล่านี้จะกำหนด ข้ารัยบางปีประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือไม่ก็น้ำท่วม หรือไม่ก็ภัยแล้ง..... ๒ ปีกว่าที่

วังน้อย เป็นการศึกษาจากระบบ และเป็นการศึกษา สังคมแบบสัมผัสได้ ซึ่งมีผลต่อความคิดของนายปรีดี ที่ตั้งใจเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในตอนหลัง

พุทธศักราช ๒๔๖๐ นายปรีดี เข้าศึกษาต่อ ที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรม สองปีต่อมา นายปรีดี ยังมีอายุไม่ถึง ๒๐ ปี บริบูรณ์ สอบไล่วิชา กฎหมายชั้นเนติบัณฑิตได้

พุทธศักราช ๒๔๖๓ ได้รับการคัดเลือกจาก กระทรวงยุติธรรมให้ไปศึกษาวิชากฎหมาย ณ ประเทศฝรั่งเศส สำเร็จการศึกษาปริญญารัฐ “ลิของ ชิเย” (ปริญญาตรี) กฎหมาย ณ มหาวิทยาลัยก็อง จากนั้นก็ศึกษาต่อเรื่อยมา จนสำเร็จการศึกษา ด้านนิติศาสตร์ ได้ปริญญารัฐเป็น “ดุชฎีบัณฑิต กฎหมาย” (Docteur en Droit) และสอบไล่ได้ ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงในทางเศรษฐกิจ ในพุทธศักราช ๒๔๖๙ ณ มหาวิทยาลัยปารีส

จากกราฟชีวิตตั้งแต่เด็กจนหนุ่ม นายปรีดี พนมยงค์ เดินบนเส้นทางศึกษาหาความรู้ทั้งในระบบ และนอกระบบ ในประเทศและต่างประเทศ ได้สั่งสม ประสบการณ์การศึกษาและวัฒนธรรมตะวันออกกับ ตะวันตกไว้มากมาย ท่านได้สำนึกว่า ความไม่เป็น ธรรมในสังคมไทย เหตุสำคัญเป็นเพราะราษฎรไม่มีการศึกษา ไม่สามารถลุกขึ้นมาทวงสิทธิ์อันชอบธรรม ของตนได้

หลังจากสำเร็จการศึกษาในต่างประเทศ นายปรีดี พนมยงค์ กลับมารับราชการที่กระทรวง ยุติธรรม และเป็นอาจารย์ที่โรงเรียนกฎหมาย

ด้วยความมุ่งมั่นอันแน่วแน่ หลังเปลี่ยนแปลง การปกครอง ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ นายปรีดี พนมยงค์ ร่วมกับมิตรสหายร่วมอุดมการณ์ ได้ก่อตั้ง มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๗ ในฐานะผู้ประศาสน์การ นายปรีดี ได้ถวายรายงานในพิธีเปิดมหาวิทยาลัย แห่งนี้ว่า

“ การตั้งสถานศึกษาตามลักษณะของ มหาวิทยาลัยย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ และเป็นปัจจัย ในการแสดงความก้าวหน้าของประเทศ ประชาชน ชาวสยามจะเจริญในอารยธรรมได้ก็โดยอาศัย การศึกษาอันดีตั้งแต่ขั้นต่ำตลอดจนการศึกษาชั้นสูง เพราะฉะนั้นการที่จะอำนวยความสะดวกและ ประโยชน์ของราษฎรในสมัยนี้ จึงต้องมีสถาบัน การศึกษาให้ความบริบูรณ์ทุกชั้น...

มหาวิทยาลัยย่อมอุปมาประดุจบ่อน้ำ บำบัด ความกระหายของราษฎร ผู้สมัครแสวงหาความรู้อัน เป็นสิทธิและโอกาสที่เขาควรมีควรได้ตามหลักแห่ง เสรีภาพในการศึกษา รัฐบาลและสภาผู้แทนราษฎร เห็นความจำเป็นในข้อนี้ จึงได้ตราพระราชบัญญัติ จัดตั้งมหาวิทยาลัยขึ้น”

สถาบันการศึกษาที่เป็นตลาดวิชาแห่งนี้ได้ เปิดกว้างรับนักศึกษาชายหญิงจากในพระนครและ ต่างจังหวัดทั่วประเทศ ผู้คนอาชีพต่างกัน ฐานะทาง สังคมและเศรษฐกิจต่างกัน ก็มีโอกาสบำบัดความ กระหายในด้านการศึกษาเท่าเทียมกัน ซึ่ง มชก. ได้ ผลิตบัณฑิตออกมารับใช้สังคมสยามเป็นจำนวนมาก และได้ชื่อว่าเป็นสถาบันการศึกษาที่เหล่านักศึกษา มีคติประจำใจว่า “ฉันรักธรรมศาสตร์ เพราะ ธรรมศาสตร์สอนให้ฉันรักประชาชน”

หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ๒๔๗๕ นายปรีดี มีภารกิจที่สำคัญหลายเรื่อง แต่ในขณะที่ ระบอบเก่าพยายามที่จะทำลายระบอบใหม่ มีการก่อกบฏ รบพุ่งระหว่างรัฐบาลใหม่กับฝ่ายกบฏที่เป็น ตัวแทนอำนาจเก่า ในสถานการณ์เช่นนี้ นายปรีดี ยังคงเห็นว่าการศึกษาของราษฎรเป็นเรื่องสำคัญ จึงปรึกษากับผู้ร่วมอุดมการณ์ถึงแนวทางการศึกษา จะดำเนินไปทางใด ก็เห็นพร้อมกันว่ารากฐานของ การศึกษาควรจะมาจกชั้นประถม เห็นชอบที่จะวาง หลักไว้ ๓ ประการ คือ **ธรรมชาติ การงาน และ สมาคม** กับทั้งต้องหาวิถีทางที่จะฝึกเด็กตั้งแต่วัย ประถมให้ชอบค้นคว้าสอบสวนหาความรู้ตามกำลัง

สติปัญญาของตนมาตั้งแต่ต้นด้วย นอกจากนั้น ท่านเห็นว่าประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้บางประเทศ เช่น จีน กับญี่ปุ่นได้จัดให้มีตำราวิชาการหลายชนิดสำหรับ หอสมุดชั้นประถม เพื่อนักเรียนชั้นประถมจะได้ ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตัวเอง เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมนอกจากที่ใช้ในหลักสูตร ทั้งนี้เมื่อเรียนจบหลักสูตรประถมศึกษาแล้ว ไม่ประสงค์จะเรียนต่อไป ในชั้นมัธยมก็อาจจะหาความรู้เพิ่มเติมได้ นายปรีดี ได้ส่งนายซิม วีระไวทยะ ไปเสาะหาข้อมูลเหล่านี้จาก ต่างประเทศ เพื่อเติมเต็มให้การศึกษาสยามประเทศ

นายปรีดีกล่าวไว้ในปาฐกถาเรื่อง “ปัญหา เกี่ยวแก่การลงอาญาผู้กระทำผิดกฎหมาย” ว่า

“คำว่า ‘ศึกษา’ นี้ข้าพเจ้าตั้งใจที่จะกล่าวถึง การทำให้รู้ในสิ่งที่ผิดและชอบ ไม่ใช่เพียงการอ่าน หนังสือออก เขียนได้ พูดฝรั่งเก่ง จริงอยู่ความรู้จักใน สิ่งที่ผิดและชอบจะต้องเนื่องมาจากการนั้น แต่ถ้าเรา จะพอใจแต่เพียงการอ่านหนังสือออก พูดฝรั่งเก่ง เท่านั้นแล้ว แทนที่จะป้องกันการกระทำผิดกลับจะ เป็นเครื่องมือในการกระทำผิด คือผู้ร้ายฉลาดขึ้น ซึ่งอาจหาหนทางทำผิดกฎหมายได้มากขึ้น”

และในปาฐกถาบทเดียวกันนี้ ยังได้กล่าวไว้ อีกว่า

“ความมุ่งหมายของการศึกษาที่ดีแท้ ต้องให้ เป็นไปในทางที่จะสอนคนให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง และผู้อื่นด้วย เบื้องต้นควรสอนให้รู้จักหน้าที่ที่จะ รักษาตัวและเพื่อให้มีคารวะในตัวเอง ก็จำต้องอบรม ในทางที่จะไม่ให้ต้องพึ่งผู้อื่น การทำนาบนหลังคน คือพึ่งน้ำพักน้ำแรงของผู้อื่นด้วยอำนาจก็ดี ด้วยอุบาย เล่ห์กลก็ดี ด้วยการหยิบบีบหรือด้วยการขอกก็ดี เป็น ของเลวทรามต่ำช้าที่สุด ควรสอนให้นักเรียนทุกคน รู้จักการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ ควรหัดมือให้ทำการได้ เหมือนอย่างหัดใจให้คิดเป็น ควรสอนให้รู้จักวัตถุที่เป็น ของจริงไม่ใช่ของเท็จ และให้รู้จักสภาพความเป็น อยู่แห่งชีวิตที่แท้ ไม่ใช่ชีวิตเทียม เมื่อเป็นดังนี้ความรู้ สึกเป็นอิสระภาพจะพลันเกิดขึ้นแก่ใจ อันจะเป็นหลัก

อย่างมั่นคงของเกียรติยศ และของนิสัยใจคอที่ดี ผู้ใด รู้ลึกดีตัวว่าเป็นอย่างนี้ ผู้นั้นจำเป็นต้องมีอารมณ์อันอบอุ่น เกิดขึ้นในใจเป็นธรรมดา รวมความก็คือ การศึกษาใน ของจริงมิใช่ของสมมุติ”

นอกจากนี้ นายปรีดี ได้กล่าวย้ำเตือนอีกว่า

“มีความรู้ทางทฤษฎีเพียงใดก็ตาม จงอย่า ประมาทปัญญาของมวลราษฎร ที่แม้จะอ่านหนังสือ ไม่ออก แต่มีความสันตจิตชัดเจนในทางปฏิบัติ ซึ่ง นักเรียนควรศึกษา เพราะมีหลายปัญหาที่ตำราทาง ทฤษฎีไม่กล่าวได้ แต่เราสามารถศึกษาได้จากมวล ราษฎร” จากบทความเรื่อง ประชาธิปไตยและ รัฐธรรมนูญเบื้องต้นกับการร่างรัฐธรรมนูญ

เป็นที่น่าเสียดายว่า แนวคิดด้านการศึกษา ของนายปรีดี พนมยงค์ ยังไม่สามารถบรรลุสัมฤทธิ์ผล ได้ เหตุการณ์ความขัดแย้งการเมืองในขณะนั้น การ รุกรานจากต่างชาติในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ และ อีกหลายปัญหาตามมา เป็นอุปสรรคขัดขวางการ ดำเนินการที่ว่า “จะต้องให้การศึกษาอย่างเต็มที่แก่ ราษฎร”

วันนี้เป็นที่น่ายินดีว่า วงการศึกษาของไทย พยายามที่จะให้ผู้เรียนรู้เป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ต้องการปฏิรูปการศึกษาให้เรียนเป็นใช้เป็น ดังนั้น แนวคิดด้านการศึกษาของนายปรีดี พนมยงค์ ยังมีอีก มากมายที่ควรนำขึ้นมาพิจารณา เพราะหลักการเหล่านี้มิได้ล้าสมัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการ ศึกษาที่เป็นวาระแห่งชาติ

ชักเส็กขาภฏฆวาย ปรีดี ขมมยงค์

กัย ratio scripta และข้อสังเกตขางปธการ

ดร.ฐาปนันท์ นิพิฏฐกุล

วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๔ นับเป็นวาระสำคัญอีกครั้งหนึ่งซึ่งเวียนมาครบรอบ เป็นปีที่ ๑๑๑ แห่งชาตกาลของศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัย วิชาธรรมศาสตร์และการเมืองเพียงท่านเดียวของ สถาบันการศึกษาแห่งนี้ สำหรับวันนี้ของทุกปี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้กำหนดให้เป็น “วันปรีดี” กล่าวคือ เป็นวันที่ชาวธรรมศาสตร์ทั้งหลายจะได้มาร่วมกันรำลึกถึงท่านผู้ประศาสน์การฯ โดยจะมีการจัด กิจกรรมอันหลากหลายโดยเริ่มขึ้นตั้งแต่เช้าตรู่ และที่สำคัญยิ่งในช่วงที่ผ่านมาไม่นานนี้ก็คือ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ได้กำหนดนโยบายให้ถือเอาวันนี้เป็น “วันแรกพบ” สำหรับ “เพื่อนใหม่ธรรมศาสตร์” หรือ บรรดาว่าที่นักศึกษาชั้นปีที่ ๑ ซึ่งเป็นเลือดใหม่ของ ชาวธรรมศาสตร์ด้วย ซึ่งในความเห็นของผู้เขียนนับ เป็นกุศโลบายของมหาวิทยาลัยที่น่าสรรเสริญเป็นอย่างยิ่งที่เลือกและกำหนดให้วันนี้เป็นวันแรกที่ นักศึกษาใหม่จะเข้ามาทำความรู้จักกับสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาของตนอย่างเป็นทางการ ผู้เขียนยัง จำได้ติดตามถึงบรรยากาศของวันนี้เมื่อปี ๒๕๔๙ ที่ ท่านผู้หญิงพูนสุข พนมยงค์ ภริยาท่านผู้ประศาสน์การฯ ซึ่งมาร่วมงานเป็นประจำทุกปีอยู่แล้วได้ยื่นให้โอวาท แก่บรรดาเพื่อนใหม่ บนไบหน้าอันสดใสของคน ธรรมศาสตร์รุ่นใหม่นั้นต่างระคนไปด้วยความตื่นเต้น และสนใจใคร่รู้ที่จะได้รับฟังถ้อยคำจากสุภาพสตรีต่าง วัยผู้นี้

ผู้เขียนเชื่อเป็นการส่วนตัวว่า ถ้าให้ถามเพื่อน ใหม่ หลายคนหรือส่วนใหญ่คงต้องนับว่า นี่เป็นทั้ง

โอกาสและคนที่ “พิเศษสุดๆ” สำหรับพวกเขาใน วันนั้นอย่างไม่ต้องสงสัย

ในช่วงปีสองปีที่ผ่านมา ผู้เขียนเองแม้มิได้ มีโอกาสลงไปร่วมงานใหญ่ ณ ท่าพระจันทร์ได้เป็น ประจำเหมือนเช่นเคย แต่ก็เข้าร่วมงาน “วันปรีดี” และ “วันแรกพบ” ที่จัดขึ้น ณ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปางอยู่เนืองๆ ซึ่งทุกครั้งที่ผ่านมา ก็ช่วยให้มีความหวังเพิ่มขึ้นทุกขณะด้วยว่า ศูนย์ การศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ใน เขตกลางคันครแห่งนี้จะเป็นแหล่งการศึกษาที่ป่มเพาะ และปลูกฝังให้เลือดใหม่ (และเลือดปัจจุบัน) ของ ธรรมศาสตร์ได้ตระหนักรู้ถึงจิตวิญญาณของ **ความ เป็นคนธรรมศาสตร์ที่มีท่านผู้ประศาสน์การฯ เป็น แบบอย่างที่สำคัญ** ให้อย่างยิ่งๆ ขึ้นไปและไม่น้อยไปกว่า ท่าพระจันทร์และรังสิต และหากจะว่ากันในทาง สัญลักษณ์หรือในแง่อุดมคติแล้ว ผู้เขียนประสงค์จะ กล่าวด้วยว่า ชาวธรรมศาสตร์ทุกคนไม่เพียงมี “วันปรีดี” แต่เฉพาะวันที่ ๑๑ พฤษภาคมของทุกปีที่จะต้องจัด งานและพิธีต่างๆ เช่นที่เคยจัดเท่านั้น

ความหมายที่แท้จริงของวันปรีดีในแง่ของ นักศึกษาธรรมศาสตร์ อาจหมายถึงทุกๆ วันที่ยัง ดำรงความเป็นนักศึกษาอยู่ก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อเข้าชั้นเรียนแล้วได้ตระหนักแม้เพียงเล็กน้อยว่า ตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคมนี้และกำลังทำหน้าที่ในส่วน การศึกษาเรียนรู้ที่ตนรับผิดชอบอยู่ และจะมีภาระ ความรับผิดชอบในการใช้วิชาความรู้ให้เกิดประโยชน์ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมชาติต่อไปใน ภายภาคหน้า หรือแม้แต่ในส่วนของคนทำงานใน

ธรรมศาสตร์ไม่ว่าในตำแหน่งหน้าที่ใดก็ตาม วันปรีดี อาจจะมีคามหมายถึงทุกๆ วันที่ตนขะมักเขม้น ปฏิบัติงานด้วยสำนึกในความรับผิดชอบและหน้าที่ ที่ตนได้รับมอบหมาย โดยไม่ต้องรอปัจจัยภายนอก มาเร่งเร้าในส่วนงานที่ตนได้รับความไว้วางใจให้ถือ ปฏิบัติก็น่าจะเป็นไปได้ด้วยเช่นกัน ผู้เขียนจึงไม่แน่ใจ ว่าจะมีใครเห็นพ้องด้วยหากจะกล่าวว่า แท้จริง แล้ว วันปรีดีในความหมายอันลึกซึ้งก็น่าหมายถึง ทุกๆ วันของชาวธรรมศาสตร์ด้วยนั่นเอง

หากจะมีนักศึกษาหรือคนทำงานใน ธรรมศาสตร์ท่านใดตั้งคำถามว่า เพราะเหตุใดจึง กล่าวเช่นนี้ ถ้าจะให้อธิบายก็คงจะยืดยาว แต่ผู้เขียน จะขอให้ “นักศึกษา” ผู้นั้นไปลองศึกษาชีวิตท่าน ผู้ประศาสน์การฯ ในขณะที่ท่านยังใช้ชีวิตเป็น นักศึกษาดูก่อน หรือถ้าเป็น “คนทำงาน” ก็ลอง ขอไปศึกษาวิธีการและเจตนารมณ์ในการทำงาน ของท่านผู้ประศาสน์การฯ หลังจากสำเร็จการศึกษา แล้วดูเช่นกัน ซึ่งผู้เขียนเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า หากแต่ละ ท่านค้นพบเหตุผลเหล่านั้นได้ด้วยตนเองในที่สุด ย่อม จะเป็นการดีกว่าที่จะฟังความฝ่ายเดียวจากผู้เขียน เป็นแน่

ด้วยเหตุที่ผู้เขียนได้เริ่มลงมือแปลวิทยานิพนธ์ ระดับปริญญาเอกของท่านผู้ประศาสน์การฯ เรื่อง Du sort des Sociétés de Personnes en cas de Décès d'un Associé : Étude de droit français et de droit comparé (สถานะของห้าง หุ่นส่วนในกรณีผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งถึงแก่ความตาย : ศึกษากฎหมายฝรั่งเศสและกฎหมายเปรียบเทียบ) ซึ่งท่านได้เสนอต่อมหาวิทยาลัยปารีสในปี ๒๔๖๙ เพื่อว่าผู้เขียนจะนำฉบับแปลภาษาไทยไปรวบรวมจัด พิมพ์ในโอกาสต่อไป เมื่อได้รับเกียรติให้เป็นผู้เขียน สารมาลงพิมพ์ในจุลสารฉบับนี้ด้วย ก็ขอหยิบข้อสังเกต บางประการขณะแปลงานชิ้นนี้มาเล่าให้ฟังกันด้วย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วยบทนำและ บทย่อยอื่นๆ อีกจำนวน ๕ บท ปิดท้ายด้วยบทสรุป

และบรรณานุกรม มีจำนวนรวม ๑๒๘ หน้า ประเด็น ที่ถูกใจให้ผู้เขียนต้องตรวจสอบให้ยิ่งขึ้นไปคงมิใช่ รายละเอียดการวิเคราะห์ในทางกฎหมายที่ปรากฏ ตามบทต่างๆ แต่กลับเป็นเนื้อหาในบทนำซึ่งเป็นบท เปิดตัวงานเขียนชิ้นนี้อย่างสนใจยิ่ง

ในราวต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ หรือต้น พุทธศตวรรษที่ ๒๕ (หรือเมื่อเกือบ ๑๐๐ ปีก่อน หน้า) นั้น หากจะมีชาวสยามคนใดมีโอกาสไปศึกษา กฎหมายในยุโรปและถูกหลักสูตรการศึกษาบังคับให้ ต้องเรียนรากฐานและประวัติศาสตร์กฎหมายของ ประเทศยุโรปภาคพื้นทวีปก็น่าจะเป็น “ยาขม” สำหรับนักศึกษาผู้นั้นเสียมากกว่า เพราะจะต้อง ไล่เรียงเริ่มต้นกันมาจากกฎหมายโรมันทั้งในแง่ หลักการและบริบทของสังคมโรมันที่เกี่ยวข้อง ทั้งยัง ต้องจับประเด็นว่าด้วยอิทธิพลที่กฎหมายโรมันทั้งเป็น มรดกไว้ให้กับวัฒนธรรมของยุโรปอย่างลึกซึ้งอีก จำนวนไม่น้อยเลย นี่ยังไม่นับรวมพัฒนาการในสมัย ต่อๆ มา ที่ผ่านเหตุการณ์หลังยุคกลางเข้าสู่สมัยใหม่ ของยุโรป อีกทั้งการประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่ง ฝรั่งเศส (ประมวลกฎหมายของพระเจ้านโปเลียน) ในปี ๑๘๐๔ จนถึงราวปี ๑๙๐๐ ที่อิทธิพลกฎหมาย โรมันเริ่มลดความสำคัญลงเพราะมีการประกาศใช้ ประมวลกฎหมายแพ่งของเยอรมันในปีนั้น เมื่อหันมา พิจารณาบทนำในวิทยานิพนธ์ของนายปรีดี พนมยงค์ ในปี ๑๙๒๖ (พ.ศ. ๒๔๖๙) นักศึกษาปริญญาเอกผู้นี้ สามารถหยิบยกอรรถาธิบายของนักนิติศาสตร์โรมัน คนสำคัญหลายท่าน เช่น Ulpian Modestinus Paulus รวมถึง Institute (มูลบทนิติศาสตร์) ของ Justinian จักรพรรดิโรมันตะวันออกผู้ให้ทำการ รวบรวมและประมวลกฎหมายโรมัน ขึ้นกล่าวอ้างเพื่อ เป็นฐานการวิเคราะห์ในบทต่อไป ได้อย่างน่าทึ่ง

หลายท่านที่เคยผ่านประสบการณ์การเขียน งานระดับนี้มาแล้วอาจนึกย้อนไปถึงขณะที่ตนเองนั่ง หลังขดหลังแข็งบรรจงเขียนงานตรงหน้าโดยมีหนังสือ กองโตรายล้อมอยู่ว่า ก็ไม่น่ายากเย็นอะไรที่จะอ้างอิง

งานแบบนั้นได้ หนังสือที่ครูฝรั่งเขียนและอ้างหลักฐานประวัติศาสตร์แบบนี้ก็มีอยู่ถมไป หยิบมาสักเล่มที่ตรงกับเรื่องที่กำลังจะเขียนก็ลงมือทำงานต่อได้แล้ว การอธิบายเช่นนี้อาจสอดคล้องกับความจำเป็นที่ต้องเขียนงานในเวลานั้น แต่จะกลายเป็นคำอธิบายอันผิวเผินทันที หากได้ตรวจสอบเนื้อหาวิชาที่นักศึกษาปริติฯ ต้องผ่านการเรียนรู้และเข้าสอบก่อนที่จะได้รับอนุมัติให้เขียนวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เพราะแม่ผู้เขียนเองก็ตื่นตาตื่นใจไม่น้อย เมื่อได้เห็นรายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาดังกล่าว จึงใคร่จะสรุปให้เห็นภาพโดยย่อดังนี้

ภายในระยะเวลาประมาณ ๔ ปีเรียงตามลำดับชั้นปริญญากันขึ้นมาจนถึงปริญญาเอกในปีที่ ๔ นั้น วิชาความรู้ที่นักศึกษาปริติฯ ต้องเรียนในปีที่ ๑ ก็เช่น วิชาพงศาวดารกฎหมาย (ปัจจุบันคือประวัติศาสตร์กฎหมาย) กฎหมายโรมัน (ว่าด้วยบุคคล ทริพย์และมรดก) เศรษฐวิทยา (ก็น่าจะเป็นวิชาเศรษฐศาสตร์ในปัจจุบัน) การสอบมีทั้งข้อเขียนและสอบปากเปล่า ในปีที่ ๒ ก็เช่น กฎหมายโรมัน (ว่าด้วยหนี้)ⁱⁱ กฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น (ปัจจุบันคือกฎหมายปกครอง) การสอบก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับปีที่ ๑ และเมื่อผ่านการสอบไล่ในชั้นปีที่ ๒ แล้วก็จะได้รับปริญญา Bachelier en Droit ส่วนในชั้นปีที่ ๓ นักศึกษาปริติฯ ต้องเรียนตัวบทกฎหมายฉบับต่างๆ เข้มข้นขึ้นกว่าปีก่อนหลายวิชา เช่น กฎหมายพาณิชย์ กฎหมายการคลัง การสอบก็เช่นเดียวกันกับปีที่ ๑ และ ๒ เมื่อสอบผ่านปีที่ ๓ จึงจะได้รับปริญญา Licencié en droit (คือนิติศาสตร์บัณฑิตนั่นเอง) อย่างไรก็ตาม เมื่อเข้าสู่ปีสุดท้ายในระดับปริญญาเอก นักศึกษาปริติฯ จะต้องเรียนเนื้อหา ๒ ภาคการศึกษา โดยในภาค ๑ มีเรียน ๔ วิชา ได้แก่ พงศาวดารกฎหมายอย่างพิสดาร วิชาแปลและวินิจฉัยกฎหมายโรมัน อีก ๒ วิชาที่มีชื่อเดียวกันคือ กฎหมายโรมันอย่างพิสดารและลิกซัง ส่วนในภาค ๒ ก็เข้าสู่เนื้อหาการศึกษาเชิงเปรียบเทียบ

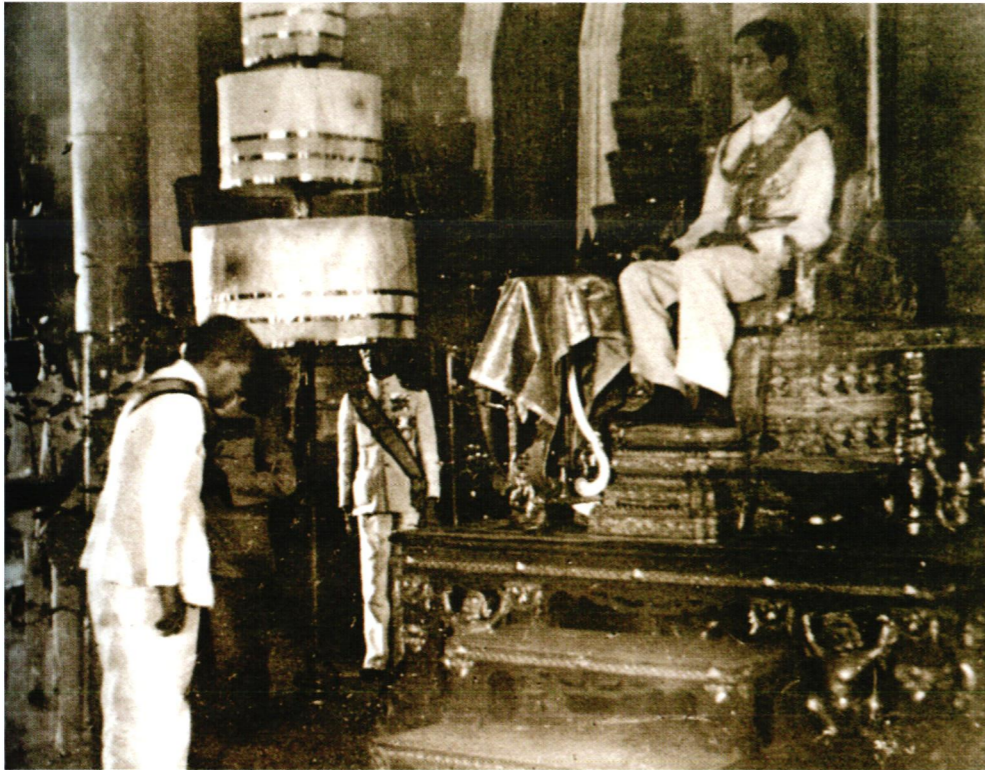
เกี่ยวกับกฎหมายสาขาที่สำคัญทั้งหลาย และจบด้วยการเขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาคการศึกษาที่ ๓ จึงจะได้รับปริญญา Docteur en Droit (mention sciences juridiques)

ที่กล่าวมานี้ทั้งหมด มิได้ประสงค์จะชวนกันมาดูหลักสูตรการศึกษาที่นักศึกษาปริติฯ ต้องเรียนจนสำเร็จแต่อย่างใด หากประสงค์จะชี้ให้เห็นสิ่งที่น่าจะมีผลต่อปัญญาความคิดของชาวสยามคนหนึ่งให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในที่นี้ ผู้เขียนจะขอจดเว้นไม่อธิบายรายละเอียดในเรื่องวัฒนธรรมทางกฎหมายของยุโรปภาคพื้นทวีปที่ได้รับอิทธิพลทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากกฎหมายโรมันว่ามีลักษณะเช่นไร เพราะถ้าผู้อ่านเป็นนักกฎหมายด้วยแล้วคงเข้าใจได้ไม่ยากนัก ผู้เขียนเพียงประสงค์จะชี้ให้เห็นว่า การอบรมในทางวิชาความคิดบนพื้นฐานกฎหมายโรมันที่แม้แต่ในประเทศยุโรปก็ยกย่องว่าเป็น “ratio scripta (ระบบเหตุผลที่เป็นลายลักษณ์อักษร หรือที่ท่านศาสตราจารย์โรแบร์ต แลงการ์ด แปลว่า ‘คัมภีร์แห่งสติปัญญา’)” นั้น น่าจะทำให้ท่านผู้ประศาสน์การฯ เข้าใจได้เป็นอย่างดีถึงภารกิจและบทบาทที่วิชานิติศาสตร์มีต่อโลกต่อวัฒนธรรมของยุโรป และที่สำคัญที่สุดสำหรับท่านก็คือต่อประเทศสยาม อีกนัยหนึ่ง กฎหมายที่ยังรากลงสู่หลักวิชาอันเป็นระบบของเหตุผล ทั้งไม่ขึ้นกับเจตจำนงและอำนาจอำเภอใจของมนุษย์นั้น ก็เป็นสิ่งที่พึงปลูกฝังให้มีขึ้นในประเทศสยามด้วยเช่นกัน

ดังจะเห็นด้วยว่า งานอภิวัฒน์ทางการเมืองในปี ๒๔๗๕ ซึ่งท่านเข้าร่วมเป็นผู้นำคณะราษฎรฝ่ายพลเรือนเป็นผลให้มีการประกาศหลัก ๖ ประการต่อสาธารณชนนั้น ท่านก็เคยให้คำจำกัดความหลัก ๖ ประการว่า ปณิธานของคณะราษฎรที่ว่านี้สอดคล้องกับหลักการว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ด้วยⁱⁱⁱ และกรณีนี้ไม่จำเป็นต้องอธิบายยืดเยื้อเลยว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงลึกในทางปัญญาความคิดเพียงใด

ประสงค์จะผลักดันการเปลี่ยนแปลงไปถึงขั้นรากฐานทางความคิดและไม่จำกัดขอบเขตการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไว้เฉพาะแต่ในแง่ของระบบกฎหมายด้วย ทั้งที่ในมุมมองทางกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนับแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาล้วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน

กฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทั้งสิ้น ปัญหาที่ชวนคิดก็คือ นับจากวันนั้นจนถึงวันนี้ ในขณะที่โลกตะวันตกได้พัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมทางกฎหมายขึ้นจาก

ระบบเหตุผลเช่นว่านี้ “รัฐไทย” ที่พยายามรับและปรับตัวเข้ากับแนวโน้มทางความคิดใหม่ที่ผิดไปจากที่ตนคุ้นเคยมาตลอดหลายร้อยปี (คือยกย่องวัฒนธรรมแห่งอำนาจและการพิเนอบพิเทา ยิ่งกว่าวัฒนธรรมการใช้เหตุผล) นั้นประสบผลสำเร็จในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด ตัวผู้เขียนเองก็คุ้นๆ กับวลีที่ว่า “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” มาตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีเสียด้วยซ้ำ

¹ ผู้สนใจโปรดดู ปรีดี พนมยงค์, “การเรียนกฎหมายในประเทศฝรั่งเศสโดยย่อ เรียบเรียงตามกฎประธานาธิบดีและกฎเสนาบดี,” **บทบัณฺฑิตย์**, เล่ม ๔, ตอน ๘ (สิงหาคม ๒๔๖๘) : ๖๖๐-๖๗๗ ซึ่งเป็นบทความที่นักศึกษาปริญาตรีฯ เขียนขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษาปริญญาเอกเพียง ๑ ปี.

² กรณีจึงไม่น่าแปลกใจแต่อย่างใด เมื่อต้องวิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางกฎหมาย กล่าวคือ คำว่า “หนี้” ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ หลังจากให้นิยามตามที่นักกฎหมายปัจจุบันเข้าใจกันแล้ว หลวงประดิษฐมนูธรรมได้ลงเชิงอรรถเพื่ออธิบายเพิ่มเติมในประเด็นนี้ด้วยว่า “วิเคราะห์ศัพท์นี้ปรากฏในกฎหมายของเอมเปเรอโรมันยุคสตีเนียน (คือจักรพรรดิโรมัน Justinian ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น - ผู้เขียนบทความ) บรรพ ๓ ลักษณะ ๘ (เมื่อตรวจสอบแล้วน่าจะเป็นลักษณะ ๑๓ มากกว่า) เข้าใจว่าอาจเป็นปัญหาการตีพิมพ์ตัวเลขจากต้นฉบับลายมือเขียน - ผู้เขียนบทความ) ดังนี้ “Obligatio est juro vinculum, quo necessitate adstringimur alicujus solvendoe rei, secundum nostrae civitatis jura” (หนี้ หมายถึง ความผูกพันในทางกฎหมายอันเป็นผลให้เราจำเป็นต้องกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในกฎหมายแห่งรัฐของเรา - ผู้เขียนบทความ) ใน หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์), **บันทึกข้อความสำคัญประกอบด้วยอุทาหรณ์และคำแนะนำแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ (ตอนที่ ๑)**, พระนคร : โรงพิมพ์นิติสาส์น, ๒๔๗๒, น.๑ (เชิงอรรถ).

³ ให้ดู “นายปรีดี พนมยงค์ตอบสัมภาษณ์ผู้แทนสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๓” ใน **แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, จัดพิมพ์โดย มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล ปรีดี พนมยงค์ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓, กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๕๒ : ๑๒๐-๑๒๑.

เราต้องไม่ลืมว่า สาเหตุหรือความจำเป็นที่กระทรวงยุติธรรมในเวลานั้น (ปี ๒๔๖๓) คัดเลือกและส่งนักเรียนไทยไปศึกษากฎหมายในทวีปยุโรปก็เนื่องมาจากประเทศสยามกำลังอยู่ในช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งยวดในด้านการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายและวิชานิติศาสตร์ให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาแบบสมัยใหม่ (Modernization Process) ที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นนับจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เป็นต้นมา และเร่งจังหวะถี่ขึ้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ กล่าวให้ชัดเจนก็คือ เนื่องจากประเทศสยามกำลังร่างประมวลกฎหมายขึ้นใช้หลายฉบับ โดยมีเหตุผลเร่งด่วนที่จะปลดแอกจากปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตที่มีขึ้นนับจากการลงนามในสนธิสัญญาเบาว์ริงในปี ๒๓๙๘ เป็นต้นมา การที่รัฐบาลมีทรัพยากรบุคคลที่มีความเข้าใจในระบบกฎหมายตะวันตกเป็นอย่างดีไว้ทำงานในด้านนี้ จึงเป็นความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงมิได้สำหรับการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้น

จากที่กล่าวนี้ จึงดูเหมือนว่า รัฐสยามเมื่อพยายามเร่งรัดพัฒนาในด้านนิติศาสตร์ในช่วงเปลี่ยนผ่านก็มิได้มีเจตจำนงที่ชัดเจนในการพัฒนาลึกลงไปในแนวคิดทางกฎหมายเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในระยะยาวสักเท่าใด แต่เป็นเพียงความพยายามที่จะขจัดปัญหาเฉพาะหน้าที่มีผลกระทบต่ออำนาจของ

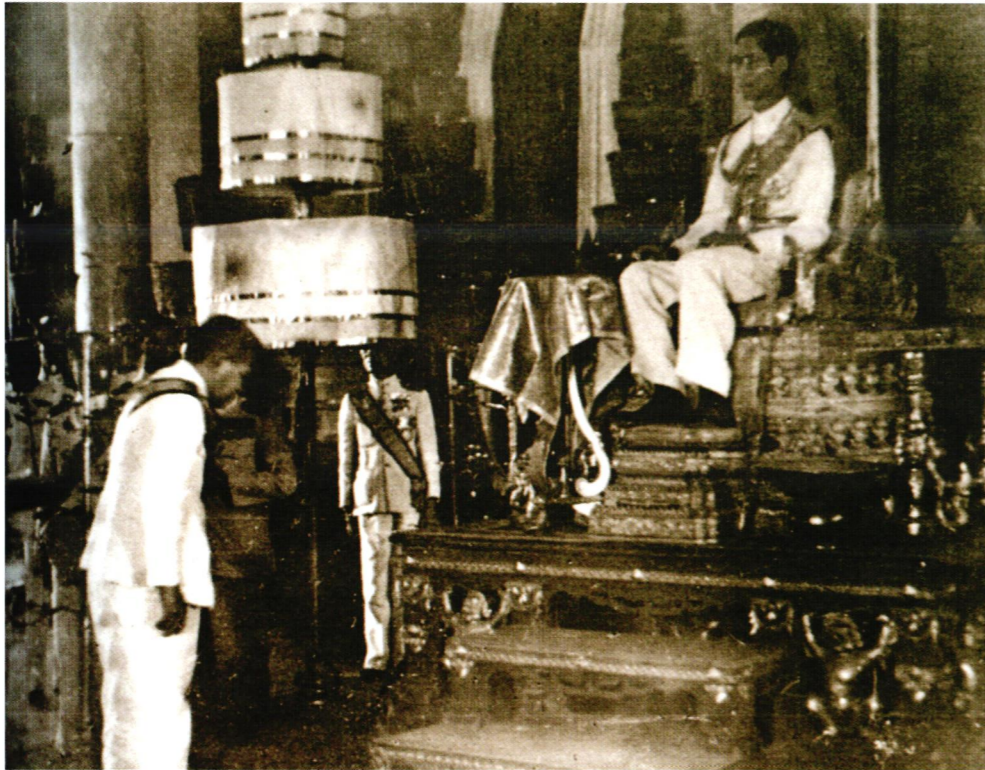

ผู้ปกครองรัฐเท่านั้น อีกนัยหนึ่ง เมื่อระบบกฎหมายในฐานะเครื่องมือในการใช้อำนาจของรัฐสยามถูกปฏิเสธจากชาติตะวันตกที่มีอำนาจเหนือกว่าโดยข้ออ้างว่าไม่เหมาะสมกับสมัยนิยมที่จะนำมาใช้กับคนในบังคับของตน ประเทศสยามก็ถูกบังคับให้เปลี่ยนระบบกฎหมายและวิชานิติศาสตร์ให้เป็นไปตามความต้องการของชาติตะวันตก

เราจะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในหน้าประวัติศาสตร์นับจากเวลาที่ท่านผู้ประศาสน์การฯ สำเร็จการศึกษาและคืนสู่มาตุภูมิในปี ๒๔๗๐ ว่า ท่านพึงพอใจเพียงการเป็นนักเรียนนอกที่ดูขริมขลังและปฏิบัติราชการไปตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายพร้อมๆ กับยศฐาบรรดาศักดิ์ที่จะได้รับการเลื่อนสูงยิ่งขึ้นตามเวลาแล้ว ประเทศสยามก็คงจะยังสมควรสามัคคีกันอยู่ได้เช่นที่เคยเป็นมาหลายร้อยปีในระบอบเก่า (Ancient Régime) แต่เพราะท่านไม่ปรารถนาจะเป็นแต่เพียงกลไกหนึ่งของรัฐสยามในการเร่งปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องของชาติตะวันตกและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐสยามนี้เอง ในฐานะสมาชิกคณะราษฎร ท่านกลับ

ประสงค์จะผลักดันการเปลี่ยนแปลงไปถึงขั้นรากฐานทางความคิดและไม่จำกัดขอบเขตการเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ไว้เฉพาะแต่ในแง่ของระบบกฎหมายด้วย ทั้งที่ในมุมมองทางกฎหมาย การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนับแต่ปี ๒๔๗๕ เป็นต้นมาล้วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกฎหมายอย่างมีนัยสำคัญทั้งสิ้น

ปัญหาที่ชวนคิดก็คือ นับจากวันนั้นจนถึงวันนี้ ในขณะที่โลกตะวันตกได้พัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรมทางกฎหมายขึ้นจาก

ระบบเหตุผลเช่นว่านี้ “รัฐไทย” ที่พยายามรับและปรับตัวเข้ากับแนวโน้มทางความคิดใหม่ที่ผิดไปจากที่ตนคุ้นเคยมาตลอดหลายร้อยปี (คือยกย่องวัฒนธรรมแห่งอำนาจและการพิทเพทายยิ่งกว่าวัฒนธรรมการใช้เหตุผล) นั้นประสบผลสำเร็จในเรื่องนี้มากน้อยเพียงใด ตัวผู้เขียนเองก็คุ้นๆ กับวลีที่ว่า “ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา” มาตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีเสียด้วยซ้ำ

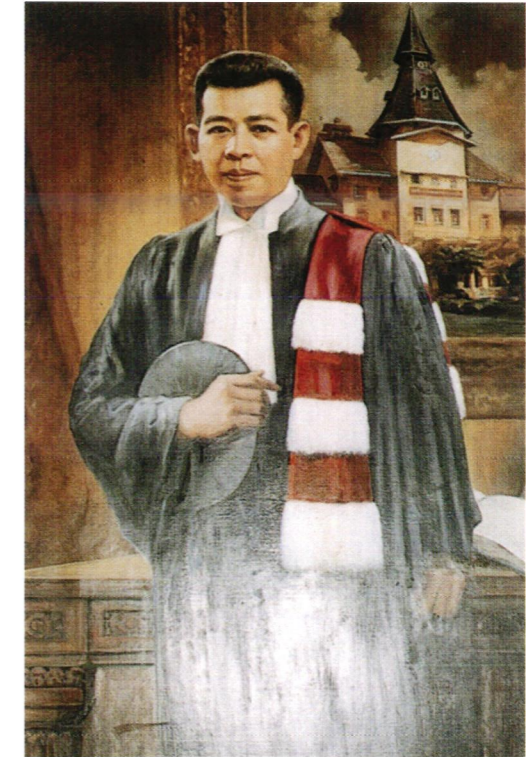
¹ ผู้สนใจโปรดดู ปรีดี พนมยงค์, “การเรียนกฎหมายในประเทศฝรั่งเศสโดยย่อ เรียบเรียงตามกฎประธานาธิบดีและกฎเสนาบดี,” **บทบัณฑิตย**, เล่ม ๔, ตอน ๘ (สิงหาคม ๒๔๖๘) : ๖๖๐-๖๗๗ ซึ่งเป็นบทความที่นักศึกษารปรีดีฯ เขียนขึ้นก่อนสำเร็จการศึกษาปริญญาเอกเพียง ๑ ปี.

² กรณีจึงไม่น่าแปลกใจแต่อย่างใด เมื่อต้องวิเคราะห์ศัพท์เฉพาะทางกฎหมาย กล่าวคือ คำว่า “หนี้” ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ หลังจากให้นิยามตามที่นักกฎหมายปัจจุบันเข้าใจกันแล้ว หลวงประดิษฐมนูธรรมได้ลงเชิงอรรถเพื่ออธิบายเพิ่มเติมในประเด็นนี้ด้วยว่า “วิเคราะห์ศัพท์นี้ปรากฏในกฎหมายของเอมเปเรอโรมันยุคดิเนียง (คือจักรพรรดิโรมัน Justinian ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น - ผู้เขียนบทความ) บรรพ ๓ ลักษณะ ๘ (เมื่อตรวจสอบแล้วน่าจะเป็นลักษณะ ๑๓ มากกว่า) เข้าใจว่าอาจเป็นปัญหาการตีพิมพ์ตัวเลขจากต้นฉบับลายมือเขียน - ผู้เขียนบทความ) ดังนี้ “Obligatio est iurio vinculum, quo necessitate adstringimur alicujus solvendoe rei, secundum nostrae civitatis jura” (หนี้ หมายถึง ความผูกพันในทางกฎหมายอันเป็นผลให้เราจำเป็นต้องกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในกฎหมายแห่งรัฐของเรา - ผู้เขียนบทความ) ใน หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์), **บันทึกข้อความสำคัญประกอบด้วยอุทาหรณ์และคำแนะนำแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๒ (ตอนที่ ๑)**, พระนคร : โรงพิมพ์นิติสาส์น, ๒๔๗๒, น.๑ (เชิงอรรถ).

³ ให้นดู “นายปรีดี พนมยงค์ตอบสัมภาษณ์ผู้แทนสหภาพเพื่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๒๓” ใน **แนวความคิดประชาธิปไตยของปรีดี พนมยงค์**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, จัดพิมพ์โดย มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปีชาตกาล ปรีดี พนมยงค์ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓, กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ, ๒๕๕๒ : ๑๒๐-๑๒๑.

เราต้องไม่ลืมว่า สาเหตุหรือความจำเป็นที่กระทรวงยุติธรรมในเวลานั้น (ปี ๒๔๖๓) คัดเลือกและส่งนักเรียนไทยไปศึกษากฎหมายในทวีปยุโรปก็เนื่องมาจากประเทศสยามกำลังอยู่ในช่วงเวลาสำคัญอย่างยิ่งยวดในด้านการเปลี่ยนแปลงระบบกฎหมายและวิชานิติศาสตร์ให้สอดคล้องกับกระแสการพัฒนาแบบสมัยใหม่ (Modernization Process) ที่ค่อยๆ ก่อตัวขึ้นนับจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เป็นต้นมา และเร่งจันทวะถี่ขึ้นในแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ กล่าวให้ชัดเจนก็คือ เนื่องจากประเทศสยามกำลังร่างประมวลกฎหมายขึ้นใช้หลายฉบับ โดยมีเหตุผลเร่งด่วนที่จะปลดแอกจากปัญหาสิทธิสภาพนอกอาณาเขตที่มีขึ้นนับจากการลงนามในสนธิสัญญาเบาว์ริงในปี ๒๓๙๘ เป็นต้นมา การที่รัฐบาลมีทรัพยากรบุคคลที่มีความเข้าใจในระบบกฎหมายตะวันตกเป็นอย่างดีไว้ทำงานในด้านนี้ จึงเป็นความจำเป็นอันหลีกเลี่ยงมิได้สำหรับการจัดการกับความเปลี่ยนแปลงในครั้งนั้น

จากที่กล่าวนี้ จึงดูเหมือนว่า รัฐสยามเมื่อพยายามเร่งรัดพัฒนาในด้านนิติศาสตร์ในช่วงเปลี่ยนผ่านก็มิได้มีเจตจำนงที่ชัดเจนในการพัฒนาลึกลงไปที่แนวคิดทางกฎหมายเพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงในระยะยาวสักเท่าใด แต่เป็นเพียงความพยายามที่จะขจัดปัญหาเฉพาะหน้าที่มีผลกระทบต่ออำนาจของ

ผู้ปกครองรัฐเท่านั้น อีกนัยหนึ่ง เมื่อระบบกฎหมายในฐานะเครื่องมือในการใช้อำนาจของรัฐสยามถูกปฏิเสธจากชาติตะวันตกที่มีอำนาจเหนือกว่าโดยข้ออ้างว่าไม่เหมาะสมสมัยนิยมที่จะนำมาใช้กับคนในบังคับของตน ประเทศสยามก็ถูกบังคับให้เปลี่ยนระบบกฎหมายและวิชานิติศาสตร์ให้เป็นไปตามความต้องการของชาติตะวันตก

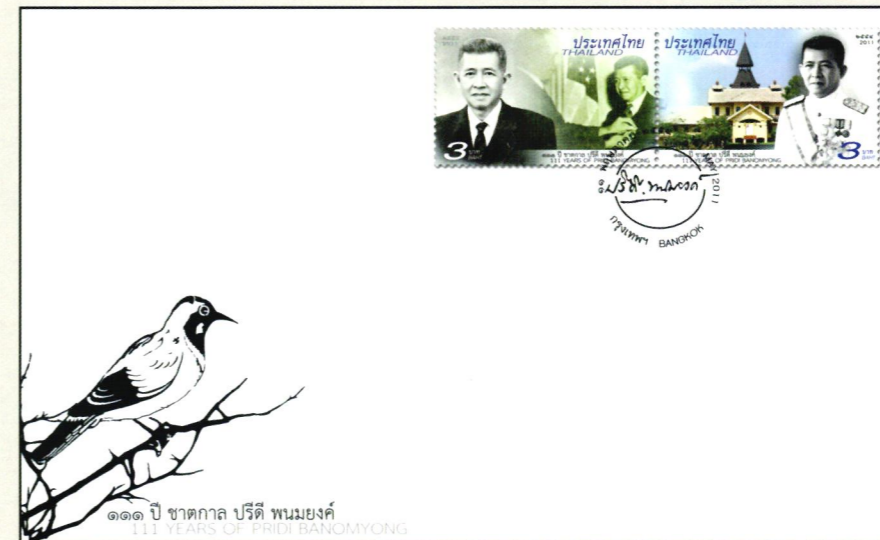
เราจะสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนในหน้าประวัติศาสตร์นับจากเวลาที่ท่านผู้ประศาสน์การฯ สำเร็จการศึกษาและคืนสู่มาตุภูมิในปี ๒๔๗๐ ว่า ท่านพึงพอใจเพียงการเป็นนักเรียนนอกที่ดูขริมคลังและปฏิบัติราชการไปตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายพร้อมๆ กับยศฐาบรรดาศักดิ์ที่จะได้รับการเลื่อนสูงยิ่งขึ้นตามเวลาแล้ว ประเทศสยามก็คงจะยังสมัครสมานสามัคคีกันอยู่ได้เช่นที่เคยเป็นมาหลายร้อยปีในระบอบเก่า (Ancient Régime) แต่เพราะท่านไม่ปรารถนาจะเป็นแต่เพียงกลไกหนึ่งของรัฐสยามในการเร่งปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องของชาติตะวันตกและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐสยามนี้เอง ในฐานะสมาชิกคณะราษฎร ท่านกลับ

แนวคิดและแนวทางในการออกแบบ

ตราไปรษณียากร (แสตมป์) ที่ระลึกชุด ๑๑๑ ปี ชาตกาล ปรีดี พนมยงค์

ออกแบบโดย นายธเนศ พลไชยวงศ์

แบบที่ ๑ เป็นรูปท่านปรีดี พนมยงค์ สวมชุดสากลนิยม โดยมีแบ็คราวนด์เป็นรูปท่านปรีดี พนมยงค์ กำลังรับประกาศเกียรติคุณที่สหรัฐอเมริกาในฐานะหัวหน้าเสรีไทยในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ มีผลให้ประเทศไทยไม่ตกอยู่ในกลุ่มประเทศพ่ายแพ้สงคราม แบบที่ ๑ ผู้ออกแบบจะเน้นเรื่องการทำคุณประโยชน์ระหว่างประเทศ

แบบที่ ๒ เป็นรูปท่านปรีดี พนมยงค์ ในชุดเต็มยศ ซึ่งดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ท่านเป็นผู้นำคณะราษฎรสายพลเรือนก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย แบ็คราวนด์เป็นรูปมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ ซึ่งท่านเป็นผู้ก่อตั้งขึ้นเพื่อสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ โดยเน้นทางด้านการเมือง การปกครอง มาพัฒนาประเทศ แบบที่ ๒ นี้ผู้ออกแบบจะเน้นในคุณงามความดีมีต่อประเทศชาติโดยตรง

(ได้รับการเอื้อเฟื้อภาพและข้อมูลประกอบภาพจาก บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด)

ประมวลการอวดงาชไขวาระครบรอบ

ชาตกาล ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

สินธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ (ค.ศ. ๒๐๑๐) เป็นวาระครบรอบชาตกาล ๑๑๐ ปี ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ ผู้ได้สร้างคุณูปการอย่างใหญ่หลวงให้กับประเทศไทยและราษฎรไทย

ด้วยความสำคัญดังกล่าว มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ ได้มีมติในการประชุมสามัญประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้มีโครงการจัดงานในวาระครบรอบชาตกาล ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ พ.ศ. ๒๔๔๓-๒๕๕๓ เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณและผลงานของท่าน เพื่อแสดงความกตัญญูตถเวทิตาต่อศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี

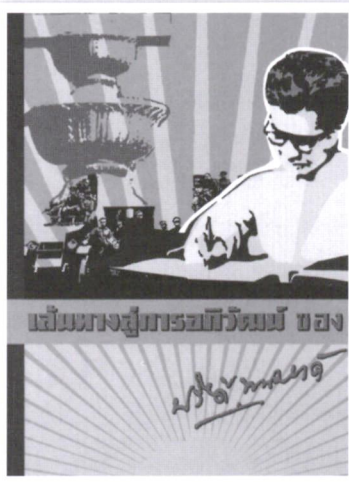
พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติและราษฎร เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เยาวชนของชาติในอันที่จะช่วยกันทำนุบำรุงบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

มูลนิธิปรีดี พนมยงค์ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดงาน ซึ่งได้จัดประชุมและตั้งคณะกรรมการจัดงานฝ่ายต่างๆ ให้ครอบคลุมกิจกรรมที่เห็นควรให้จัดขึ้นในวาระนี้ จากนั้นคณะกรรมการฯ ได้ดำเนินการตามแผนงานของแต่ละฝ่ายจนสำเร็จลุล่วงได้ผลเป็นที่น่าพอใจ สามารถประมวลการดำเนินงานได้ดังนี้

คณะกรรมการฝ่ายเผยแพร่และเชิดชูเกียรติ

โครงการนิทรรศการถาวร (ห้องแห่งการเรียนรู้) ห้องแห่งแรงบันดาลใจ ปรีดี พนมยงค์ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สมทบด้วยงบประมาณที่มีผู้บริจาคมาก่อนหน้านี้ เปิดอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ โดย คณะอำนวยการจัดงานครบรอบชาตกาล ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

จนถึงปัจจุบันมีผู้เข้าเยี่ยมชมหลากหลายวัย จากสถาบันการศึกษาต่างๆ และประชาชนทั่วไป

หนังสือคู่มือห้องแห่งแรงบันดาลใจ ปรีดี พนมยงค์ “เส้นทางสู่การอภิวินน์ ของ ปรีดี พนมยงค์”

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ

๑) ปาฐกถาปริดี พนมยงค์ ประจำปี ๒๕๕๒ หัวข้อ “ขบวนการชาวบ้านกับการต่อสู้แบบสันติวิธี ในสถานการณ์ความขัดแย้ง” โดย ดร.นฤมล ทับจุมพล คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิจารณ์ปาฐกถา โดย รศ.ดร.ชัยวัฒน์ สถาอานันต์ และอภิปราย หัวข้อ “ขบวนการชาวบ้านกับการต่อสู้แบบสันติวิธี ในสถานการณ์ความขัดแย้ง” โดย แม่ผา กองธรรม พ่อหลวงจอนิ โอโอฮา เป้าจี้ต้อรามม ดาราแม วิไลวรรณ แซ่เตีย จัดเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๒ จัดโดย สถาบันปริดี พนมยงค์

๒) การเสวนาเรื่อง “๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปริดี พนมยงค์” โดย ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ รองศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ นายแพทย์บัญชา พงษ์พานิช ดำเนินรายการ โดย ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมสัณญญา ธรรมศักดิ์ ชั้น ๒ ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

๓) โครงการ ๑๑๐ ปี ชาตกาล ปริดี พนมยงค์ โดย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และมูลนิธิปริดี พนมยงค์ จัดปาฐกถาพิเศษ โดย อาจารย์ สุกฤษณ์ ศิวรักษ์ ณ อนุสรณ์สถานปริดี พนมยงค์ (นิทรรศการเปิดบ้านนายปริดี พนมยงค์) เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๔) จัดเสวนาเรื่อง ๑๑๐ ปี ชาตกาล ปริดี พนมยงค์ โดย ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ นายวิเชียร กลิ่นสุคนธ์ นายสำรวย แซ่วัฒนะ ดำเนินการเสวนาโดย ผศ.วิชชุกร นาครชน คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ณ ห้องประชุม ๓๑๗ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๓

๕) การแสดงปาฐกถาปริดี พนมยงค์ ประจำปี ๒๕๕๓ เรื่อง “พุทธศาสนา กับ ปริดี พนมยงค์” โดย พระฉานพิทย์ อินทจารี แห่ง วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ณ หอประชุมพูนศุข พนมยงค์ สถาบันปริดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓

คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือ

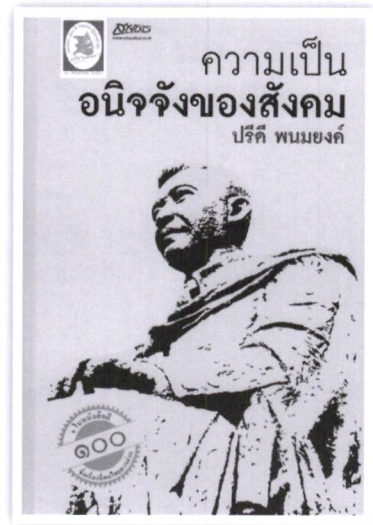
คณะกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือได้ให้มีโครงการจัดพิมพ์หนังสือผลงานนิพนธ์ของท่าน อาจารย์ปริดี พนมยงค์ และจัดพิมพ์หนังสือที่ผู้อื่นเขียนที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้อง โดยมีสำนักพิมพ์ต่างๆ เข้าร่วมโครงการดังนี้

๑. สำนักพิมพ์สายธาร

หนังสือ “ท่านปรีดี รัฐบุรุษอาวุโส ผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก”
โดย ศาสตราจารย์เดือน บุนนาค

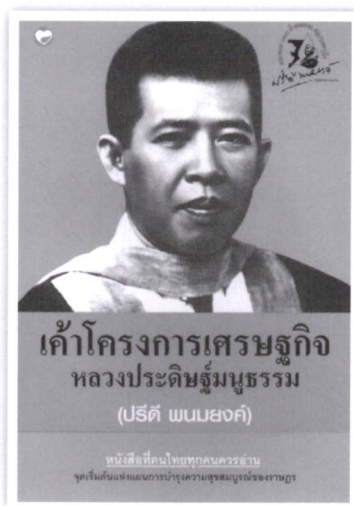

หนังสือ “ความเป็นอนิจจังของสังคมนิพนธ์ ปรีดี พนมยงค์”
โดย ปรีดี พนมยงค์

๒. สำนักพิมพ์สุภาพใจ

หนังสือ “ชีวิตและงานของ ดร.ปรีดี พนมยงค์”
โดย สุพจน์ ด่านตระกูล

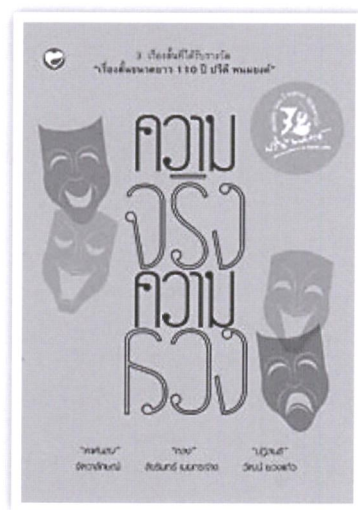
หนังสือ “เค้าโครงการเศรษฐกิจ หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์)”
โดย ปรีดี พนมยงค์

หนังสือ “แนวความคิดประชาธิปไตยของ ปรีดี พนมยงค์”
โดย ปรีดี พนมยงค์

หนังสือ “โลกพระศรีอารีย์ของปรีดี พนมยงค์”
โดย ดร.ไมตรี เต็มอุดม

หนังสือ “เรื่องสั้นขนาดยาว ๑๑๐ ปี ปรีดี พนมยงค์”
โดย รวมนผู้แต่ง
(จิตวาลักษณ์/สิทธิรินทร์ เมฆกระจำง/วัฒน์ ยวงแก้ว)

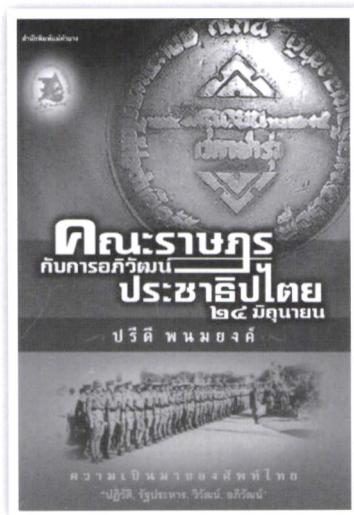
๓. สำนักพิมพ์ชนนิยม

หนังสือ “ชีวประวัติย่อ ของนายปรีดี พนมยงค์”
โดย ปรีดี พนมยงค์

หนังสือ “ผู้กำเนิดรัฐธรรมนูญไทย ปรีดี พนมยงค์”
บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญสามฉบับแรก
โดย อมร รักษาสัตย์ และสุพจน์ ด้านตระกูล

หนังสือ “คณะราษฎรกับการอภิวัฒน์ประเทศไทย ๒๔ มิถุนายน”
ความเป็นมาของศัพท์ไทย “ปฏิวัติ, รัฐประหาร, วิวัฒน์, อภิวัฒน์” โดย ปรีดี พนมยงค์

หนังสือ “เรียนรู้ประวัติศาสตร์ลาว ผ่านชีวิตเจ้าสุพานวง”
โดย สุขปริดา พนมยงค์

หนังสือ “ทวอเหียงน้ายบ จอมทัพคู่มามีโฮจิมินห์”
โดย สุขปริดา พนมยงค์/
ปริดา ข้าวบ่อ

หนังสือ “ชีวประวัติผู้นำ การต่อสู้กู้เอกราช เวียดนาม โฮจิมินห์ เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ”
โดย สุขปริดา พนมยงค์

หนังสือ “เตี้ยง คิริขันธุ์ วีรชน
นักประชาธิปไตย ขุนพลภูพาน”
โดย ศ.วิสุทธ์ บุชยกุล

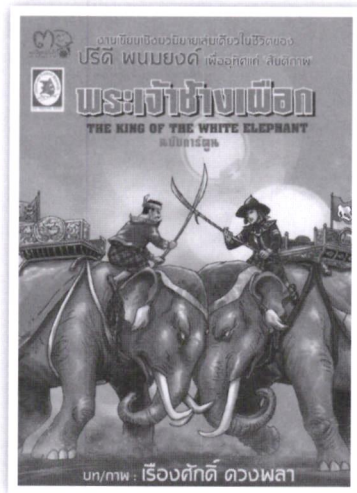

หนังสือ “เตี้ยง คิริขันธุ์
ขบวนการเสรีไทยสกลนคร”
โดย ผศ.ปรีชา ธรรมวินทร

หนังสือ “เตี้ยง คิริขันธุ์
ลับสุดยอดเมื่อข้าพเจ้าเป็นเสรีไทย”
โดย สวัสดิ์ ตราชู

๔. สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก

หนังสือ “พระเจ้าช้างเผือก ฉบับการ์ตูน”
บท/ภาพโดย เรื่องคำกดี ดวงปลา

หนังสือ “วันวานในโลกกว้าง”
โดย ว.ณ. พนมยงค์

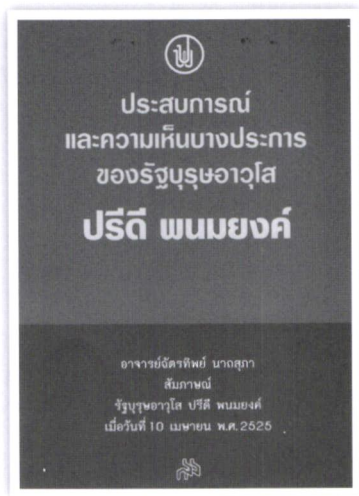
๕. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หนังสือ “ประชุมกฎหมายมหาชนและเอกชน ของปรีดี พนมยงค์”
โดย ปรีดี พนมยงค์

๖. สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด

หนังสือ “ประสพการณ์และความเห็นบางประการของรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์”

สัมภาษณ์ โดย อาจารย์ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา

โครงการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ปรีดี-พูนศุข พนมยงค์ และโครงการจัดทำเว็บไซต์ ปรีดี-พูนศุข พนมยงค์ ผู้รับผิดชอบโครงการ ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เปิดตัวโครงการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ปรีดี-พูนศุข พนมยงค์ (Pridi-Phoonsuk Banomyong E-Library) และเว็บไซต์ ปรีดี-พูนศุข พนมยงค์ www.pridiphoonsuk.org) ณ ห้องประชุม ๑๐๑ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ วันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

และส่งมอบพร้อมแนะนำ โครงการห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ และเว็บไซต์ ปรีดี-พูนศุข พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ โดย ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ ณ ห้องบุญชู โรจันเสถียร อาคารอเนกประสงค์ ชั้น ๓ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

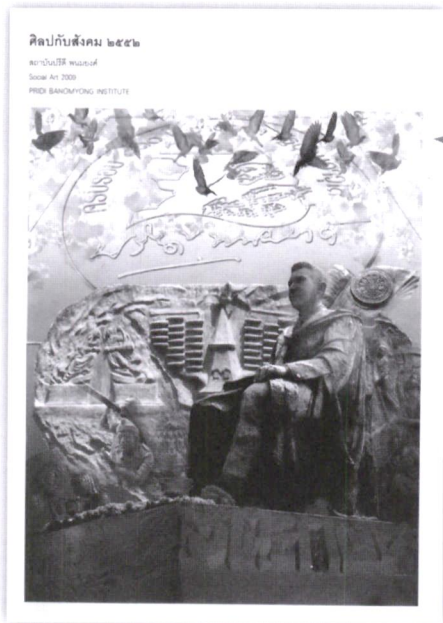
คณะอนุกรรมการฝ่ายเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม

ฝ่ายทัศนศิลป์

๑) โครงการ “สัมมนาแลไปข้างหน้า หลังครบรอบ ๓๐ ปี ศิลปกรรมแห่งประเทศไทย ๓๕ ปี แนวร่วมศิลปินแห่งประเทศไทย ๖๐ ปี มศว สู่ ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ (๒๕๕๓)” รับผิดชอบโดย สถาบันปรีดี พนมยงค์ และฝ่ายเครือข่ายการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จัดสัมมนาวันที่ ๒๕-๒๖ เมษายน ๒๕๕๒ ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์

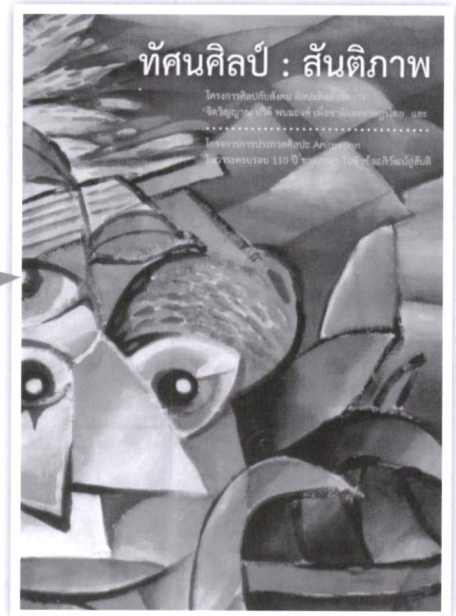

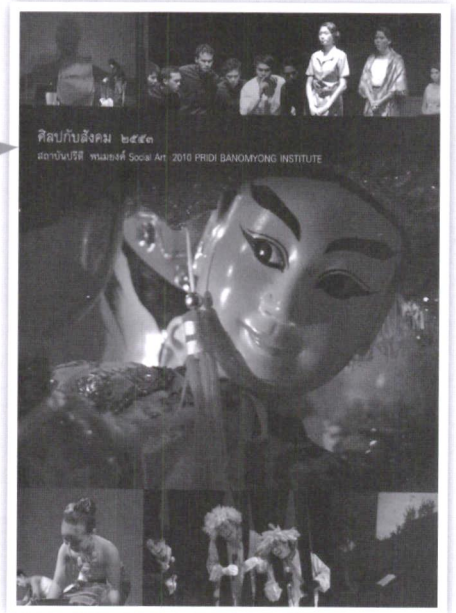

๒) โครงการศิลปะกับสังคม ในวาระครบรอบ ๑๑๐ ปี
 รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ อภิวัดน์สู่สันติ : Change to
 peace รับผิดชอบโดย ฝ่ายศิลปะและเยาวชนสถาบันปรีดี พนมยงค์
 ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ วันที่ ๒๔ ตุลาคม - วันที่ ๑๑
 พฤศจิกายน ๒๕๕๒ จัดโดย สถาบันปรีดี พนมยงค์

๓) โครงการศิลปะกับสังคม ในวาระครบรอบ ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษ
 ออาวุโส ปรีดี พนมยงค์ : จิตวิญญาณปรีดี พนมยงค์ เพื่อชาติและ
 ราษฎรไทย (ศิลปะจัดวาง) รับผิดชอบโดย นายสิทธิเดช โรหิตะสุข โดย
 วิธีการส่งผ้าดิบ ขนาด ๑ x ๑ เมตร ให้สร้างสรรค์งานศิลปะแล้วส่งกลับ
 มายังสถาบันปรีดี พนมยงค์ ผู้สร้างสรรค์งานได้แก่ ศิลปิน คณาจารย์
 ตัวแทนจากทั่วประเทศและนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จัดแสดงร่วม
 ในเทศกาลศิลปะนานาชาติ ๓ ตั้งแต่วันที่ ๒ จนถึง ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓
 จัดโดย ฝ่ายเครือข่ายการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบัน
 ปรีดี พนมยงค์ สำนักกองทุนสนับสนุนและสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
 และสมาคมศิลปินน่าน

๔) โครงการเทศกาลศิลปะกับสังคม : ในวาระครบรอบชาติกาล
 ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ : ผลของการ
 ก่อสร้างไว้ดีแล้ว ย่อมไม่สูญหาย รับผิดชอบโดย ฝ่ายศิลปะและ
 เยาวชนสถาบันปรีดี พนมยงค์ วิธีการให้ผู้สร้างสรรค์ศิลปะวัฒนธรรมสาขา
 ต่างๆ สร้างผลงานมาจัดแสดง จัดแสดงนิทรรศการตั้งแต่วันที่ ๒ จนถึง
 ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓ จัดโดย สถาบันปรีดี พนมยงค์ มีผู้ส่งผลงานการ
 แสดงต่างๆ ประเภท มากกว่า ๕๐๐ คน

๕) โครงการศิลปะดิจิทัล รับผิดชอบโดย อาจารย์สุรพล
 ปัญญาวิระ ดำเนินการแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๓
 ผลงานผู้ได้รับการพิจารณารับรางวัลดีเด่น Animation Project
 ได้แก่ นางสาว อากาศรี ฐิตะฐาน นิสิตคณะนิเทศศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฝ่ายวรรณกรรม

๑) โครงการประกวดเรื่องสั้น ขนาดยาว หัวข้อ “ความจริง ความหลง” ในวาระครบรอบ ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ รับผิดชอบโครงการโดย สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย มอบรางวัล เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ณ หอประชุมพูนศุข พนมยงค์ รางวัลชนะเลิศ ได้แก่ เรื่อง “ตาดันสน” ของ จัตุวาลักษณ์ รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑ ได้แก่ เรื่อง “หลง” ของ สิขรินทร์ เมฆกระจำจ รางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๒ ได้แก่ เรื่อง “ปฏิสนธิ” ของ วัฒน์ ยวงแก้ว

๒) โครงการสารนิยาย สารคดีประวัติชีวิตพูนศุข พนมยงค์ “สันติ-ปรีดี” ขณะนี้จัดพิมพ์เป็นตอนๆ ลงในนิตยสารรายปักษ์ “ขวัญเรือน” เขียนโดย อาจารย์ ชมัยกร แสงกระจ่าง

๓) โครงการเชิญชวนเขียนบทวีเชิดชูเกียรติในวาระครบรอบชาติกาล ๑๑๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ จัดพิมพ์ในนิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ ผู้รับผิดชอบโครงการ : เครือข่ายนักเขียนแห่งประเทศไทย (นายเรืองกิตติ รักกาญจน์) มีผู้สนใจส่งบทวีเรียงตีพิมพ์ในคอลัมน์ สิ้งห์สนามหลง นิตยสารเนชั่นสุดสัปดาห์ จำนวน ๒๘ ท่าน

ฝ่ายภาพยนตร์

๑) โครงการจัดฉายภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” รับผิดชอบโดย หอภาพยนตร์แห่งชาติ วิธีการ : จัดฉายภาพยนตร์เรื่อง “พระเจ้าช้างเผือก” ตามสถาบันการศึกษา และสถานที่ที่สนใจทั่วประเทศ จัดฉายพร้อมกันทั่วประเทศ ๗๖ จังหวัด เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ เวลา ๑๘.๐๐ น.

๒) โครงการผลิตภาพยนตร์สารคดี ๑๑๐ ปี ปรีดี พนมยงค์ รับผิดชอบโดย มูลนิธิหนังไทย วิธีการ : เชิญชวนนักสร้างสรรค์ภาพยนตร์ สร้างภาพยนตร์สารคดีเกี่ยวกับปรีดี พนมยงค์ โดยมีภาพยนตร์สั้นทั้งหมด ๖ เรื่องได้แก่ “ไม่ได้แค่อยากให้อู” กำกับภาพยนตร์โดย ฌานีย์ ศิลานันท์ /

“ตามรอยรัฐบุรุษอาวุโส” กำกับภาพยนตร์โดย สุภัทรา ทองอินทร์ / “Utopia Siam” กำกับภาพยนตร์โดย เชาวเรศ บุญยพานิช ธีรพงศ์ เสรีสำราญ มโน วณเวฬุสิต / “รัฐธรรมนูญ รัฐบาล รัฐประหาร กับปรีดี พนมยงค์” กำกับภาพยนตร์โดย ชูมาพร แต่งเกลี้ยง กิตติศักดิ์ สุจิตตารมย์ / “สัญญาของผู้มาก่อนกาล” กำกับภาพยนตร์โดย อภิชน รัตนากายน / “ครบรอบ ๑๑๐ ปีชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์” กำกับภาพยนตร์โดย สรยศ ประภาพันธ์ จัดฉายในเทศกาลภาพยนตร์สั้น ครั้งที่ ๑๔ เมื่อวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๓ ณ ห้องออดิทอเรียม ชั้น ๕ หอศิลป์วัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร และ ในงานนิทรรศการศิลปะกับสังคม : เทศกาลศิลปะนานาชาติ ๓ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๓ ณ หอประชุมพูนศุข พนมยงค์ สถาบันปรีดี พนมยงค์

ฝ่ายนาฏกรรม

๑) โครงการละครเวที “คือผู้อภิวัตน์” รับผิดชอบโดย สินีนาฏ เกษประไพ พระจันทร์เสี้ยวการละคร จัดการแสดง ณ สถาบันปรีดี พนมยงค์

แสดงที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ จำนวน ๖ รอบ / แสดงที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒ รอบ และ

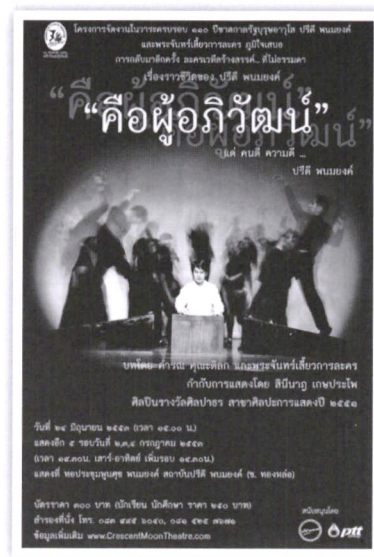
แสดงที่มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ๒ รอบ สรุปรวมการแสดง ๑๐ รอบ รวมผู้ชมทั้งสิ้น ๒,๑๔๑ คน

๒) โครงการละครเวที “แสงศรัทธาเหนือลำนน้ำเจ้าพระยา” รับผิดชอบโดย ดร.จิริยุทธ์ สินธุ์พันธุ์ ภาควิชาวาทวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จัดการแสดงที่ หอประชุมพูนศุข พนมยงค์ สถาบันปรีดี พนมยงค์

สรุปจำนวนผู้ชม “แสงศรัทธาเหนือลำนน้ำเจ้าพระยา” ดังนี้

แสดงที่สถาบันปรีดี พนมยงค์ ปี ๒๕๕๒ จำนวน ๔ รอบ / สถาบันปรีดี พนมยงค์ ปี ๒๕๕๓ จำนวน ๔ รอบ

สยามสมาคม ในงาน ครบรอบ ๙๐ ปี อ.กรุณา กุศลาสัย “กรุณาแห่งสานติ” จำนวน ๑ รอบ รวมจำนวน ประมาณ ๖๐๐ คน

โครงการ เพลงจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หัวข้อ **“อภิวัตน์สู่สันติ”**

วัตถุประสงค์เขียนเพลง มีความคิดสร้างสรรค์ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ โครงการนี้ เป็นของคุณ สถาบันปรีดี พนมยงค์ รมช.ชูศักดิ์ ปิยะ ลักษิตานนท์ ๒๐ ปี คณะวิศวกรรมศาสตร์ ภาควิชาวิศวกรรมเครื่องกล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

กิจกรรมประกวด
 - เนื้อร้องเป็นภาษาไทย และต้องเป็นสันติภาพ
 - ความยาวประมาณ ๖ - ๘ นาที
 - ภาคดนตรีที่ผสมผสานระหว่างโปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - เป็นเพลงที่สร้างสรรค์ ที่ทำนองและทำนอง ไม่เหมือนใครหรือซ้ำกัน

ระยะเวลาส่งผลงาน
 - ภายในวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓

โอกาสดี แบบนี้พลาดไม่ได้!
 เพลงที่ชนะเลิศ จะได้รับรางวัลและเงินรางวัล
 มีแจกบัตรเข้าชมฟรีในการแสดง
 จากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

รายละเอียดเพิ่มเติม
<http://predee-100th.teen.com/>

ติดต่อ
 โทรสาร ๐๒-๒๖๕๓-๖๖๖๖
 โทร ๐๒-๒๖๕๓-๖๖๖๖
 โทร ๐๒-๒๖๕๓-๖๖๖๖
 โทร ๐๒-๒๖๕๓-๖๖๖๖

ฝ่ายคีตศิลป์

โครงการ แต่งเพลงจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หัวข้อ “อภิวัตน์สู่สันติ” รับผิดชอบโครงการ โดย นายสายฟ้า ต้นธนา คณะกรรมการตัดสินรางวัลได้มอบ รางวัลชมเชย ให้กับเพลง “เราคือไทย” โดย นางสาวรัตนพร คงเจริญ, นายจักรพงษ์ กุลอักษ และนายเอกลักษณ์ ยตะโคตร นักศึกษาชั้นปีที่ ๔ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ สกลนคร จากผลงานที่ส่งเข้าประกวด ๑๓ บทเพลง

คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์

๑) แลกง้าว การจัดงานในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ พ.ศ. ๒๕๕๓-๒๕๕๓ โดยคณะกรรมการอำนวยการจัดงานฯ สิ้นธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย ดำเนินรายการ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๑ ณ ห้องวรรณไวทยากร ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

๒) แลกง้าว การจัดงานในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี ชาตกาล รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ณ ห้องวรรณไวทยากร ชั้น ๒ ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

๓) แลกง้าว การจัดงานครบรอบชาตกาล ๑๐๐ ปี รัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ สรุปกิจกรรมในปีที่ผ่านมา และกิจกรรมที่จะจัดในปี ๒๕๕๓ โดย ดร.มารวย ผดุงสิทธิ์ กรรมการอำนวยการจัดงานฯ อ.ดุขฎิ พนมยงค์-บุญทัศน์กุล ประธานอนุกรรมการฝ่ายเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม นายสันติสุข โสภณสิริ ประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดพิมพ์ หนังสือ ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ ประธานอนุกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ ดำเนินรายการโดย สิ้นธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย พร้อมการเสวนา “ก้าวข้ามวิกฤติด้วยอภิวินัยสู่สันติ” โดย รสนา โตสิตระกูล สุนีย์ ไชยรส พงษ์เทพ เทพกาญจนา วิภา ดาวมณี ดำเนินรายการโดย ดร.อนุสรณ์ ธรรมใจ วันอังคารที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๓ ณ ห้องประชุมวรรณไวทยากร ชั้น ๑ ตึกโดม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : <http://www.tu.ac.th>

จุดสารธรรมศาสตร์ : เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร เรื่องน่ารู้ และกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แก่อาจารย์ ข้าราชการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
ที่ปรึกษา : สิ้นธุ์สวัสดิ์ ยอดบางเตย

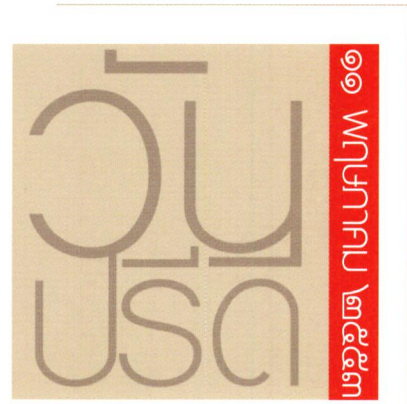
บรรณาธิการบริหาร : นุตรฮายาดี โกศลศักดิ์

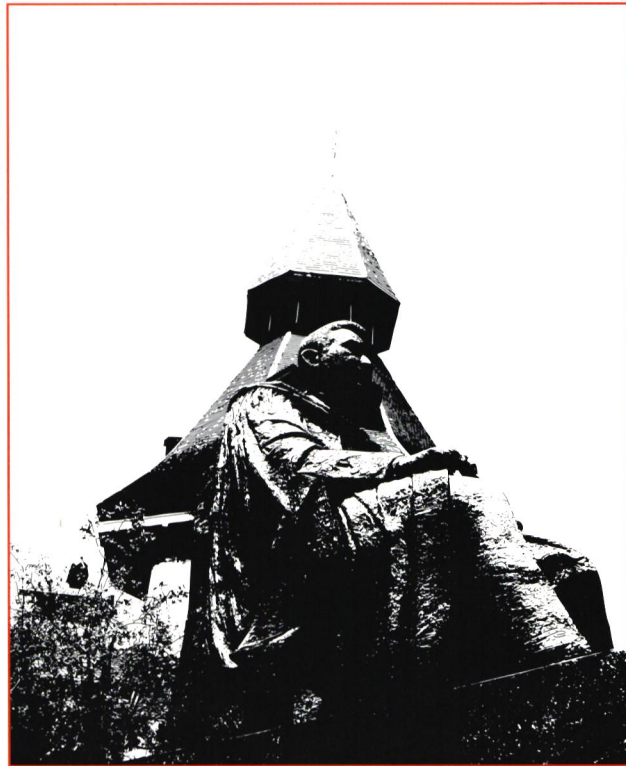
กองบรรณาธิการ : นพรัตน์ พลอยชื่น, ภาณุวัฒน์ โคตรโนนกก, ญัฐกาญจน์ พันจรัส, ปฐมา ศรีสังข์, นวพรรณ อิมดวง, ประภาพันท์ ว่องไว, ศักดิ์เดช ธนาพรกุล, เอกเทศ แสงลับ, เฉลิมขวัญ จันทร์ช่วงศรี, ศุภมา เป็นเป็นสุข

จัดทำโดย : งานประชาสัมพันธ์ กองงานศูนย์รังสิต สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โทรศัพท์ ๐-๒๕๖๔-๔๔๙๓, ๐-๒๕๖๔-๔๔๙๐-๗๙ ต่อ ๑๑๑๗-๘ โทรสาร ๐-๒๕๖๔-๔๔๙๓

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทรศัพท์ ๐-๒๕๖๔-๓๑๐๕-๑๑

“ขอให้สติประกอบปัญญา นำความรู้ที่เป็นสัจจะ ซึ่งศึกษาเล่าเรียนมานั้น
เป็นหลักนำการปฏิบัติ เมื่อรับใช้ชาติราษฎรให้พัฒนาก้าวหน้ายิ่งขึ้น”

โอรานอนท่านผู้ประศาสน์การธรรมศาสตร์บัณฑิตรุ่นแรก พ.ศ. ๒๔๗๔